

Souhrnná teritoriální informace Jihoafrická republika

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Pretorii ke dni 01.04.2012

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Jihoafrická republika (Republic of South Africa)

1.2. Rozloha

- 1 229 090 km²

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Počet obyvatel: 50,59 mil. (pol. 2011, odhad)

Hustota na km²: 41,4 obyvatel (pol. 2011, odhad)

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva: 18,5 mil.

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

- 1,1 % (2010 - 2011)

1.5. Národnostní složení

- 79 % původní africké obyvatelstvo (především Zulu, Xhosa, Sotho, Ndbele, Swati)
- 9 % běloši
- 9 % míšenci (coloured)
- 2,5 % indického nebo asijského původu
(zdroj: Statistics South Africa, červenec 2011)

1.6. Náboženské složení

Podle výsledků sčítání lidu z r. 2001 se v JAR hlásí

- cca 80 % obyvatel k různým křesťanským církvím (katolíci cca 7 %, holandské reformované církve cca 7 %, sionisté 11 %, letniční církve 8 %, jiné apoštolské církve 12 %, anglikáni 4 %, presbyteriáni 1,8 %, luteráni 2,5 %)
- 1,4 % k islámu
- 1,2 % k hinduismu
- 0,2 % k judaismu
- 0,3 % k tradičním africkým kultům
- 15% obyvatel uvedlo "bez vyznání"

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Jihoafrická republika má ve své legislativě zakotveno **11 oficiálních jazyků** (angličtina; afrikánština; isiZulu; isiNdebele; isiXhosa; Sependi; Sesotho; Setswana; siSwati; Tschivenda a Xitsonga).

Přestože je angličtina dle frekvence používání až na 4. místě (po zulštině, afrikánštině a sesotštině), považuje se všeobecně za základní.

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

9 provincií (Eastern Cape; Free State; Gauteng; KwaZulu-Natal; Mpumalanga; North West Province; Northern Cape; Limpopo a Western Cape)

Hlavní město: Pretoria (Tshwane) - sídlo prezidenta a vlády (2,2 mil. obyvatel)
Cape Town (Kapské Město) - sídlo parlamentu
Bloemfontein - sídlo Nejvyššího soudu

Další významná města: Johannesburg - hospodářské a bankovní centrum země; Durban - hlavní obchodní přístav; Port Elizabeth - průmyslové regionální centrum

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

jihoafrický rand (ZAR) - 100 cents (centů)
kurz k 16.3.2012 - 7,6369 ZAR/1 USD; 9,9826 ZAR/1 EUR
průměrný směnný kurz koruny vůči jihoafrickému randu v r. 2011 byl dle dat ČNB 2,445 CZK/1 ZAR

Centrální banka South African Reserve Bank (SARB) uplatňuje režim devizové kontroly ([Exchange Control](#)) a ve vnitrostátním peněžním styku se používá výhradně ZAR.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Přehled státních svátků

1. ledna	New Year Day	16. června	Youth Day
21. března	Human Rights Day	9. srpna	National Womens Day
Velký pátek	Good Friday	24. září	Heritage Day
Pondělí velikonoční	Family Day	16. prosince	Day of Reconciliation
27. dubna	Freedom Day	25. prosince	Christmas Day
1. května	Workers Day	26. prosince	Day of Goodwill

Pokud státní svátek připadne na neděli, následující pondělí je volným dnem.

Obvyklá pracovní doba je od 8:00 do 16:30 s přestávkou na oběd. Obchody jsou otevřeny většinou od 9:00 do 17:30, některé obchody s prodlouženou nebo 24-hodinovou pracovní dobou jsou otevřeny déle (je jich velmi málo). O víkendu je většina obchodů otevřena v sobotu do 15:00, některé obchody jsou otevřeny i v neděli do 13:00. Banky jsou otevřeny ve všední dny od 9:00 do 16:00 hod., v sobotu do 11:00 hod.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Místní zvyklosti se příliš neliší od evropských standardů.

Je však nutné mít na zřeteli následující skutečnosti:

- Místní bezpečnostní situace není příliš příznivá. Je nutno počítat s vysokou mírou kriminality, zejména v centrech větších měst. Především se nedoporučují neorganizované návštěvy sídlišť černošského obyvatelstva, procházky v osamělých místech a v centrech měst v podvečerních a večerních hodinách. Turisté jsou častým cílem násilné trestné činnosti, proto je vhodné na sebe neupozorňovat např. viditelně nošenými kamerami nebo nahlížením do turistických průvodců a map. Případné ztráty

Ize podstatně snížit tím, že místo hotovosti budou turisté používat při placení úvěrové karty a doklady a letenky budou mít uloženy na bezpečném místě (bezpečnostní schránky v hotelu).

- Veřejná doprava tak, jak ji známe v ČR, v JAR prakticky neexistuje. Ve velkých městech je sice řada autobusových linek (v Pretorii, Johannesburgu), avšak na stanicích nejsou vyvěšeny jízdní řády a cizincům se nedoporučuje tyto autobusy používat. Dálkové autobusy lze bezpečně použít, pokud jsou provozovány renomovanou firmou, např. Greyhound, Intercape a TransLux. Použití příměstské vlakové dopravy je velice nebezpečné. Nedoporučujeme používat běžné vlakové linky. Relativně bezpečné jsou pouze luxusní vlaky (určené pro turisty) a rovněž spojení Gautrain mezi Johannesburgem a Pretorií. Cena jízdenky z Pretorie do Kapského Města při použití zvláštních vlaků Blue Train, nebo Rovos Rail však představuje několikanásobek ceny letenky.
- Při cestách autem se doporučuje držet hlavních cest. Cestovat vždy jen v uzamčeném autě, okna auta spouštět jen max. do poloviny. Nedoporučuje se zastavovat na opuštěných místech. Pro oddech a občerstvení je vhodné využívat čerpacích stanic pohonných hmot. Rovněž není bezpečné zastavovat stopařům nebo u auta s poruchou (ta může být velmi často fingovaná).
- Nedoporučuje se koupání ve stojatých vodách s ohledem na výskyt bilharzie. Při cestách do Krugerova národního Parku, případně jiných míst na severovýchodě země, je nutno se, zejména v období dešťů (říjen - duben), vybavit účinným doporučeným antimalarikem, které je třeba vždy užívat ve spojení s repelentem. Vzhledem ke značné intenzitě slunečního záření je nezbytné používání opalovacích krémů s vysokým ochranným faktorem (20 a více).
- V JAR přibývá denně nejméně 1500 HIV pozitivních osob. Vysoké procento populace je nakaženo i pohlavními chorobami a TBC. Doporučujeme zvýšenou opatrnost, zejména při styku s krvácivými poraněními.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Zdravotnictví v JAR je na poměrně vysoké úrovni, je však značný rozdíl mezi státními zdravotnickými zařízeními s bezplatnou nebo velmi levnou péčí a soukromými zdravotnickými zařízeními, kde jsou ceny lékařského ošetření značně vysoké. Dohoda o bezplatné lékařské péči mezi ČR a JAR neexistuje. Z tohoto důvodu doporučujeme českým občanům cestujícím do JAR uzavřít cestovní přípojištění na úhradu léčebných výdajů.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Požadované doklady pro vstup českých občanů na území JAR:

Cestovní pas platný po celou dobu pobytu v JAR, ve kterém je dostatek volných stránek na víza (1 vízum - 2 strany). Pokud hodlá český turista řídit v JAR automobil, vyžaduje se mezinárodní řidičský průkaz. Je praktické mít u sebe i kopii s překladem do angličtiny. Při vstupu na území JAR se vyplňuje vstupní dotazník, který dostanou turisté přímo v letadle.

Víza:

V dubnu 2003 byla zrušena pro občany ČR vízová povinnost vztahující se na držitele všech druhů cestovních dokladů pro pobyt v JAR do 90 dnů za turistickým nebo tranzitním účelem. Tato doba může být při vstupu do země imigračními úředníky omezena, proto se doporučuje si tuto okolnost na vstupním štítku vylepovaném do cestovního dokladu pečlivě ověřit. Doporučuje se před cestou ověřit u zastupitelského úřadu Jihoafrické republiky, zda se podmínky pro přicestování nezměnily.

Celní předpisy:

Povolené maximální množství zboží, které si turista může dovézt do JAR pro svou osobní potřebu, je následující:

- 200 ks cigaret
- 20 ks doutníků či cigár

- 250 g tabáku
- 50 ml parfému
- 250 ml toaletní vody
- 2 l vína
- 1 l jiných alkoholických nápojů (vč. piva)

Do Jihoafrické republiky je zakázáno dovážet živé rostliny, rovněž platí zákaz jejich vývozu. Dále je zakázán dovoz masa a masných výrobků. Povolen je dovoz domácích zvířat, je však nutný předchozí souhlas Státní veterinární správy JAR a mezinárodní očkovací průkaz. Platí přísný zákaz vývozu divoce žijících živých zvířat. Podrobněji viz stránky Jihoafrické daňové a celní správy [SARS](#).
Při příletu do země z oblastí výskytu žluté zimnice (sem spadá např. řada afrických států) jihoafrické úřady na letišti vyžadují potvrzení, že cestovatel byl očkovan proti žluté zimnici (mezinárodní očkovací průkaz).

Povinná směna valut v JAR není zavedena. Na hraničních přechodech do JAR se nevyžaduje prokazování výše finančních prostředků na dobu pobytu.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Nebezpečné oblasti z hlediska vnitropolitických nepokojů v JAR neexistují. Nedoporučuje se však z bezpečnostních důvodů s ohledem na obecnou kriminalitu jezdit bez doprovodu místních lidí znalých situace do některých městských čtvrtí a do slumů.

V JAR [existují malarické oblasti](#), zejména na severo-východě země, v provinciích Mpumalanga, Limpopo (vč. populárního Krugerova parku) a KwaZulu-Natal. Před cestou do těchto míst je vhodné poradit se s lékařem-specialistou na cestovní medicínu o vhodné prevenci.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Adresa ZÚ ČR:

Velvyslanectví České republiky (Embassy of the Czech Republic)

936 Pretorius Street, Arcadia, Pretoria

Poštovní adresa: P.O.Box 13671, Hatfield 0028, Pretoria

Tel: 0027-12-431 2380

Fax: 0027-12-430 2033

E-mail: pretoria@embassy.mzv.cz

Web: www.mzv.cz/pretoria

Velvyslankyně: Ing. Blanka Fajkusová, PhD.

Ekonomický úsek: Ing. Ivana Klímová (tel.: 0027-12-431 2385; e-mail: Commerce_Pretoria@mzv.cz)

Země akreditace: Jihoafrická republika, Namibie, Botswana, Svazijsko, Lesotho, Mauricius, Angola, Demokratická republika Svatého Tomáše a Princova ostrova

ZÚ ČR v Pretorii se nachází cca 55 km od mezinárodního letiště v Johannesburgu (O.R. Tambo). **GPS:** S 25°44,708` ; E 28°13,566`

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

Česká centra, CzechInvest a CzechTourism nejsou v JAR zastoupeny.

Zahraníční kancelář CzechTrade v Johannesburgu

Ing. Vladimír Jeništa

e-mail: johannesburg@czechtrade.cz

tel.: +27 (0)790 419 187

<http://www.czechtrade.cz/czechtrade-svet/afrika/jihoafricka-republika/>

V ČR působí "Jihoafricko-česká obchodní a průmyslová komora":

Adresa: 5. května 65, 140 21 Praha 4

Tel.: +420 224 219 165

<http://sachamber.cz>

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

Tísňové volání:

- Tel. č. 10 177 - záchranná služba a hasiči
- Tel. č. 10 111 - policie

Výše uvedená čísla pro tísňová volání jsou celonárodní. Hlavní municipality v JAR mají navíc další lokální čísla.

Mobilní telefon (všichni operátoři JAR)

- Tel. č. 112 - operátor přepojí na policii, záchrannou službu nebo hasiče.

1.18. Internetové informační zdroje

Obchodní a investiční možnosti a podpora obchodu v JAR:

- Ministerstvo obchodu a průmyslu JAR - www.thedti.gov.za
- regionální investiční a rozvojové agentury (přehled) - <http://www.southafrica.info/business/investing/help/provinceagencies.htm>

Založení podniku v JAR:

- obchodní rejstřík JAR vede Companies and Intellectual Property Commission (CIPC, dříve CIPRO) - www.cipc.co.za
- informace a kontakty pro podnikání v JAR - Business Referral and Information Network (BRAIN) - www.brain.org.za
- South African Institute of Intellectual Property Law - www.saiipl.org.za
- Support Programme for Industrial Innovation - www.spil.co.za

Podnikatelské organizace:

- Afrikaanse Handelsinstituut - www.ahi.co.za

- South African Chamber of Commerce and Industry - www.sacci.org.za
- Chamber of Commerce and Industry (Johannesburg) - www.jcci.co.za
- Cape Chamber of Commerce and Industry - www.capechamber.co.za
- Durban Regional Chamber of Business - www.durbanchamber.co.za
- TIKZN (Trade and Investment KwaZulu-Natal (Durban) - www.tikzn.co.za
- The National Association of Automobile Manufacturers of South Africa (NAAMSA) - www.naamsa.co.za

Veletrhy, výstavy, konference:

- konference v JAR - www.saconference.co.za
- seznam výstav (Ahibition Association of South Africa) - www.exsa.co.za
- South African Association for the Conference Industry (SAACI) - www.saaci.co.za
- Kagiso Exhibitions - www.saitex.co.za
- Reed Exhibitions - www.reedexpo.co.za

Právní systém a služby:

- Ministerstvo spravedlnosti a ústavnosti - www.doj.gov.za
- Law Society of South Africa - www.lssa.org.za
- Society of Advocates of South Africa - www.pretoriabar.co.za

Finanční trhy a bankovníctví:

- Ministerstvo financí JAR - www.treasury.gov.za
- South African Reserve Bank (centrální banka) - www.resbank.co.za
- Banking Council South Africa - www.banking.org.za
- Johannesburg Stock Exchange - www.jse.co.za

1.19. Adresy významných institucí

- státní správa (jednotlivá ministerstva) - www.gov.za
- Daňový a celní úřad: South African Revenue Service (SARS) - www.sars.gov.za
- Statistický úřad - www.statsaa.gov.za

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Státní správa je třístupňová - centrální vláda, provinční vlády a místní orgány. Parlament se skládá ze dvou komor - Národní shromáždění (podle Ústavy má 350 až 400 poslanců zvolených systémem poměrného zastoupení) a Národní rada provincií (54 stálých představitelů a 36 zvláštních představitelů), která reprezentuje provinční orgány. Volby do Parlamentu se konají každých 5 let, poslední proběhly 22. dubna 2009, nové volby se uskuteční nejspíš v první polovině roku 2014. Prezidenta volí ze svých členů Parlament. Prezident zároveň stojí v čele vlády, ta se dále skládá z viceprezidenta a ministrů (všichni z řad členů Parlamentu - pouze 2 ministři mohou být mimoparlamentní). Každá provincie má svůj legislativní orgán (podle provincie 30 - 80 členů) a Výkonnou radu složenou z premiéra a řady členů (různý počet).

K hlavním politickým stranám patří:

- Africký národní kongres (ANC)
- Demokratická aliance (DA) - největší opoziční strana
- Congress of the people (COPE)
- Strana svobody INKATHA (IFP)
- Spojené demokratické hnutí (UDM)
- Africká křesťansko-demokratická strana (ACDP)
- Svobodná fronta plus (FFP - Vryheidsfront)
- Panafrický kongres (PAC)
- Spojená křesťansko-demokratická strana (UCDP)
- Menšinová fronta (MF)
- Azanská organizace lidu (Azapo)

Vládu JAR sestavuje pravidelně od roku 1994 (první svobodné volby po konci apartheidu) Africký národní kongres (ANC) v koalici s odborovou ústřednou COSATU a Jihoafrickou komunistickou stranou (SACP). ANC také většinou vládla ve všech 9 provinciích, od voleb v roce 2009 vládne v provincii Západní Kapsko strana DA. I přes to je současná politická scéna v JAR nadále bezpečně ovládána ANC.

V posledních letech lze nalézt několik milníků na vrcholné politické scéně, které mají dopad na současné uspořádání:

- 1) Koncem června 2005 došlo ve vládě k zásadní změně, když tehdejšího viceprezidenta J. Zumu, který byl vyšetřován ve věci korupčního skandálu, nahradila v této funkci pí P. Mlambo-Ngcuka, dřívější ministryně nerostných surovin a energetiky.
- 2) Dalším podstatným milníkem pro fungování vlády byl stranický kongres ANC v prosinci 2007, na kterém byl do čela ANC zvolen právě J. Zuma, který tak vystřídal tehdejšího presidenta T. Mbekiho. Od této chvíle začalo v zemi dvojvládí, neboť vrcholný představitel státu neměl oporu u vládnoucí strany.
- 3) Viditelné i skryté rozpory mezi prezidentem Mbekim a stranickým vedením ANC v čele s J. Zumou vyvrcholily rozhodnutím vedení ANC, kterým byl v září 2008 Thabo Mbeki vyzván k odstoupení z funkce prezidenta. Mbeki tak učinil 21. září a již 25. září 2008 byl novým prezidentem JAR zvolen Kgalema Motlanthe, který je zároveň místopředsedou ANC. Motlanthe vzápětí jmenoval novou vládu. Prezident měl za úkol dovést zemi k řádným parlamentním volbám v roce 2009, což se i stalo.
- 4) Po volbách v roce 2009, které na celostátní úrovni přesvědčivě vyhrál ANC, byl novým prezidentem zvolen předseda ANC J. Zuma

V květnu 2011 proběhly v Jihoafrické republice (JAR) **volby do místních zastupitelstev**. Volby vyhrál ANC s podílem téměř 62 %, (ztráta asi 3 % ve srovnání s volbami v r. 2006). ANC neuspěl ve snaze získat pod kontrolu místní samosprávy v Západním Kapsku; výrazný úspěch však znamenal v provincii KwaZulu-Natal (Durban) a odolal náporu opoziční Demokratické aliance (DA) v provincii Gauteng (Johannesburg, Pretoria.) DA posílila v porovnání s předchozími volbami o 7 % (celkem 24 %, spíše však na úkor ostatních stran, které dohromady získaly necelých 9 %. Volby proběhly vcelku spořádaně a vyhovely požadavkům na svobodné a spravedlivé hlasování, i když během protestů v době předvolební kampaně přišli dva lidé o život.

Domácí politikou po celý rok hýbaly vnitřní boje v ANC a především kauza **Malema**. Demagogický řečník a vůdce mládežníků ANC (Youth League) se názorově rozešel s prezidentem Zumou, kterému v r. 2007 výrazně pomohl do funkce prezidenta ANC. Za nevhodná veřejná vystoupení (např. výzva k převratu

v Botswaně, sousedící s JAR) resp. za podryvání autority vrcholného orgánu ANC mu kárná komise pozastavila členství v ANC na 5 let. Malema se proti rozhodnutí odvolal. Navzdory kárnému řízení byl v provincii Limpopo v Polokwane v prosinci 2011 zvolen do dvacetičlenného provinčního výkonného výboru ANC.

Ani s případným odchodem z ANC však politická kariéra Malemy pravděpodobně neskončí. Malema radikalizuje chudé především černošské obyvatelstvo proslovem na téma znárodnění (začal by těžebním průmyslem). Téma znárodnění bude, mimo jiného, diskutováno na programové konferenci ANC v červnu 2012 s výhledem na přijetí rozhodnutí na volebním kongresu v prosinci 2012. Expertní zpráva připravená na objednávku řídicího výboru ANC však znárodnění odmítá, i když navrhuje řadu opatření k efektivnějšímu využití nerostného bohatství země pro její rozvoj. Podrobněji viz: www.businessinfo.cz/cz/clanek/jihoafricka-republika/jar-pristup-k-nerostnym-surovinam-debata/1001053/63337/.

Korupční skandály: Prezident Zuma pod tlakem rozhodl o vytvoření vyšetřovací komise, která má posoudit neprůhledné zbrojní zakázky. Rada ministrů, včetně ministryně zahraničních věcí, je pod silnou kritikou médií za rozmařilé cestovní výdaje. V říjnu 2011 byli na základě podezření ze zneužívání státních prostředků odvoláni ministr veřejných prací; ministr pro kooperativní správu a tradiční záležitosti; a policejní prezident.

V listopadu 2011 prezident Zuma jmenoval **novým předsedou Ústavního soudu** Mogoenga Mogoenga.

Kontroverzním tématem se stal **zákon na ochranu informací**, který dolní komora jihoafrického Parlamentu přijala v listopadu 2011 (zákon musí dále projít horní komorou a musí jej podepsat prezident). Současné znění dává vládě rozsáhlou pravomoc, jak neposkytnout informace, které považuje za klasifikované. Za vyřazení klasifikované informace hrozí trest odnětí svobody až na 5 let, u přísně tajné informace až 25 let. Všechny opoziční strany vzácně jednotně zákon odmítly a hlasovaly proti. ANC tak poprvé v novodobých dějinách musel protlačit zákon dolní komorou jen na základě síly svých poslanců, a navíc ne všichni z nich pro zákon zvedli ruku, za což čelí kritice za „nedostatek disciplíny“.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Do 21. září 2008: Thabo Mbeki, nar. 18. června 1942, prezident od 16. června 1999

Do 2. května 2009: Kgalema Motlanthe, nar. 19. července 1949, prezident od 25. září 2008

Od 6. května 2009: Jacob Zuma, nar. 12. dubna 1942

2.3. Složení vlády

Prezident	J. Zuma
Viceprezident	K. Motlanthe
Ministryně mezinárodních vztahů a spolupráce	M. Nkoana-Mashabane
Ministryně obrany a vojenských veteránů	L. Sisulu
Ministr financí	P. Gordhanl
Ministr kooperativní správy a tradičních záležitostí	R. Baloyi
Ministr dopravy	S. J. Ndebele
Ministryně sociálního rozvoje	Bathabile Dlamini
Ministr veřejných podniků	Malusi Gigaba
Ministryně komunikací	D. Pule
Ministr veřejné služby a administrativy	R. L. Padayachie
Ministryně práce	Mildred Oliphant
Ministr veřejných zakázek (public works)	L. W. Nxesi
Ministr státní bezpečnosti	S. Cwele
Ministr zdravotnictví	A. Motsoaledi
Ministr v úřadu prezidenta: Národní plánovací komise	T. Manuel

Ministryně vězeňské správy	N. Mapisa-Nqakula
Ministr lidských obydlí (human settlements)	T. Sexwale
Ministr policie	E. N. Mthethwa
Ministr spravedlnosti a ústavnosti	J. Radebe
Ministryně základního školství	A. Motshekga
Ministr umění a kultury	Paul Mashatile
Ministr sportu a rekreace	Fikile Mbalula
Ministryně vod a životního prostředí	Edna Molewa
Ministr obchodu a průmyslu	R. Davies
Ministryně vědy a technologií	N. Pandor
Ministryně energetiky	D. Peters
Ministryně vnitra	N. Dlamini-Zuma
Ministr cestovního ruchu	M. van Schalkwyk
Ministryně zemědělství, lesů a rybářství	T. Joemat-Pettersson
Ministr ekonomického rozvoje	E. Patel
Ministr vyššího školství a vzdělávání	B. Nzimande
Ministryně nerostných zdrojů	S. Shabangu
Ministr pro rozvoj venkova a pozemkovou reformu	G. Nkwinti
Ministryně pro záležitosti žen, dětí a postižených	Lulu Xingwana
Ministr v úřadu prezidenta: monitoring a hodnocení výkonnosti státní správy	C. Chabane

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

- OSN a její agentury (UNCTAD, UNESCO a pod.) Od r. 2011 je JAR nestálým členem Rady bezpečnosti.
- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)
- Mezinárodní měnový fond (IMF)
- Britské společenství národů (Commonwealth)
- Světová obchodní organizace (WTO) - zakládající člen
- Světová celní organizace (WCO)
- Hnutí nezúčastněných zemí (NAM)
- Africká unie (AU), která byla ustavena během summitu OAJ v Durbanu v červenci 2002. JAR představila kandidaturu na místo předsedy Komise AU (politika Dlamini-Zuma).
- Africká rozvojová banka (ADB)
- Nové partnerství pro africký rozvoj (NEPAD)
- Jihoafrická celní unie (SACU)
- Společná měnová oblast (CMU)
- Jihoafrické rozvojové společenství (SADC)
- Asociace pro regionální spolupráci zemí lemujících Indický oceán (IOR-ARC)
- BRICS - od roku 2011 se JAR účastní summitů Brazílie, Ruska, Indie a Číny (dříve BRIC)
- G20

Ve dnech 28.11.2011 až 11.12.2011 proběhlo v JAR v **Durbanu 17. zasedání konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC)** a 7. zasedání smluvních stran Kjótského protokolu. Zahájení se zúčastnil prezident JAR J. Zuma, GT OSN Pan Ki-mun a výkonná tajemnice UNFCCC Ch. Figueres, kteří vyzvali k přijetí ambiciózních kroků ke snížení emisí. V tomto duchu vystoupila také EU. Proti se vymezovaly především Indie a Čína, které argumentovaly především právem na rozvoj. Výjimku z rozvojových stanovisek představovala skupina nejméně rozvinutých států (LDC) a aliance malých ostrovních států (AOSIS), které jsou nejvíce ohroženy negativními dopady změny klimatu. COP 17/CMP 7 přijal zásadní rozhodnutí k tzv. Durbanské platformě, podle něhož bude v první polovině r. 2012 zahájena příprava protokolu, nebo jiného dokumentu s právní silou, který by měl být dokončen nejpozději do r. 2015 a vstoupit v platnost od r. 2020. Na zasedání se také rozhodlo, že tzv. 2. kontrolní období v rámci Kjótského protokolu začne 1.1.2013 a skončí 21.7.2017, popř. až 31.12.2020.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

- Marakešská dohoda o založení WTO z 15. 4. 1994 a další dohody v rámci WTO
- Dohoda o SACU z 21. 10. 2002 (JAR, Botswana, Lesotho, Svazijsko a Namibie) - dosud nevstoupila v platnost, nebyla ratifikována všemi účastnickými zeměmi
- Mnohostranná měnová dohoda z 6.2.1992 (JAR, Lesotho, Svazijsko a Namibie) - smluvní úprava vztahů v rámci Společné měnové oblasti CMU
- Smlouva o založení SADC - JAR přistoupila v srpnu 1994
- SADC obchodní protokol z 9. 9. 1996 - předpokládá sjednání Dohody o volném obchodu
- Dohoda o volném obchodu (v rámci SADC) - vstoupila v platnost 1. 9. 2000 (pouze 11 členských zemí SADC - Botswana, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mozambik, Namibie, JAR, Svazijsko, Tanzanie, Zambie a Zimbabwe, neúčastní se Angola, Demokratická republika Kongo a Seychely).
- Dohoda z Cotonou mezi EU a zeměmi ACP (Afrika, Karibská a Pacifická oblast) z 23. 6. 2000 ve znění pozdějších revizí (2005, 2010). Pozn.: JAR je smluvní stranou s výhradami, je vyloučena z rozhodovacího procesu, netýkají se jí ustanovení o ekonomické a obchodní spolupráci (pokryté dohodou TDCA mezi EU a JAR). Může se účastnit jednání společných institucí zřízených podle Dohody z Cotonou a jihoafrické firmy se mohou podílet na dodávkách financovaných z Evropského rozvojového fondu.

- Dohoda o obchodu, rozvoji a spolupráci mezi EU a JAR (TDCA)
- Konvence o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy fauny a flory (CITES)
- Dohoda o Mnohostranné investiční garanční agentuře (MIGA) - v rámci MMF

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

- Ujednání o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů (podepsáno 29. 10. 1991, vstoupilo v platnost 1.12.1991)
- Dohoda o letecké dopravě (podepsaná 16. 8. 1993, vstoupila v platnost 14. 9. 1993)
- Dohoda o spolupráci v oblasti zemědělství a potravinářského průmyslu (mezirezortní dohoda podepsaná v březnu 1995 a platná od data podpisu)
- Smlouva o zamezení dvojího zdanění (podepsaná v roce 1995, vstoupila v platnost 3. 12. 1997)
- Smlouva o vzájemné podpoře a ochraně investic (podepsaná v roce 1998, vstoupila v platnost 17. 9. 1999)
- Smlouva o spolupráci mezi ministerstvy obrany ČR a JAR (mezirezortní dohoda podepsána v roce 1999 a platná od data podpisu)
- Dohoda o vzájemné pomoci v celních otázkách (vstoupila v platnost 15. 4. 2006)
- Mezivládní dohoda o ekonomické spolupráci (vstoupila v platnost 1.11. 2008)

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

JAR je ekonomicky nejvýznamnější zemí Afriky, ačkoliv na tvorbě celosvětového HDP se podílí pouze 0,5 %. Význam jihoafrické ekonomiky v rámci afrického kontinentu je zřejmý z toho, že na ní připadá 23 % kontinentálního HDP a 21,2 afrického exportu, přestože zaujímá pouze 4 % plochy a tvoří 6 % populace kontinentu. Jihoafrická republika bývá označována za motor rozvoje v Africe v tom smyslu, že ekonomický růst v JAR má kvantifikovatelný vliv na růst i v ostatních afrických zemích. Tento vliv se projevuje v mezinárodním obchodu, investicích, transferu technologií, ale také v politických iniciativách kontinentu. Rozsahem infrastruktury (železnice, silnice, přeprava zboží přes jihoafrické přístavy a letiště) se JAR výrazně odlišuje od afrického průměru. Velmi významnou roli hraje i silný finanční sektor. Např. Johannesburgská burza cenných papírů (JSE) patří mezi 20 největších burz na světě.

Mezi významné jihoafrické investory do ostatních afrických zemí zejména patří: (i) státní investiční společnost Industrial Development Corporation (IDC); (ii) energetický koncern Eskom; (iii) provozovatel železniční dopravy Spoornet a (iv) výrobce vojenské a letecké techniky Denel. Ze soukromého sektoru jsou nejaktivnější firmy: (i) De Beers, která investuje do společných podniků s vládami afrických zemí na těžbu diamantů (Botswana, Namibie a další), a (ii) nadnárodní důlní společnost AngloAmerican (těžba drahých kovů a dalších nerostů, nyní též majoritní vlastník De Beers).

Vnitřní **ekonomický vývoj JAR v r. 2011** byl charakterizován pokračujícím trendem růstu HDP, ke kterému se ekonomika vrátila v r. 2010, byť tempa nedosahují předkrizové úrovně. K růstu HDP v r. 2011 přispěly především sektory finančních a podnikových služeb, maloobchod, služby ubytovací a stravovací a také vládní služby, zatímco těžební průmysl byl v srpnu 2011 opět stížen stávkami. Inflace na podzim 2011 lehce přesáhla horní hranici cílového intervalu 3-6% stanoveného centrální bankou (index spotřebitelských cen 6,1-6,3 v listopadu 2011 až únoru 2012), kdy spotřebitelské ceny hnaly nahoru zpočátku zejména vývoj cen potravin. Index cen výrobců je o 2-3 p.b. vyšší. Úrokové míry aktuálně dosahují 9% - tzv. prime a 5,5% - repo.

Agentura Moody's na začátku listopadu 2011 snížila výhled ratingu A3 pro vládní dluh JAR ze stabilního na negativní. Moody's své rozhodnutí zdůvodnila vnitropolitickými riziky, které by hypoteticky mohly vést k nepatřičnému uvolnění veřejných financí, a také nižším než původně očekávaným ekonomickým růstem v JAR (v důsledku globálního zpomalení ekonomiky), který nepostačuje k vygenerování potřebného množství pracovních míst. Přetrvávající vysokou míru nezaměstnanosti (oficiálně přibližně čtvrtina aktivní populace, neoficiálně možná až 40%) se skutečně v rozporu s vládními záměry a sliby nedaří příliš zlepšovat.

Světová finanční a hospodářská krize zasáhla JAR prostřednictvím náhlého poklesu zahraniční poptávky. Ačkoliv bankovní sektor přestál otřesy velmi dobře a navzdory ambiciózním veřejným investicím, které byly schváleny již před krizí (v souvislosti s přípravou MS ve fotbale, do dopravy a do energetiky) se tehdy vývoj HDP zvrátil z růstu 5,5% v roce 2007 na pokles -1,7% v roce 2009. Rozpočtový deficit dosáhl 6,8% HDP. V roce 2010 se však ekonomika k růstu HDP opět vrátila - dosáhl tempa 2,8 %.

Vládní ekonomická politika si jako jednu z priorit klade za cíl zvýšit míru hospodářského uplatnění (economic empowerment) původního černošského obyvatelstva (tzv. „historicky znevýhodnění Jihoafričané“) V rámci tzv. **Broad-Based Black Economic Empowerment" B-BBEE** byly mj. vydány kodexy pro jednotlivé sektory. Požadavky v rámci B-BBEE jsou kladeny zejména na státní sektor, ale týkají se i soukromých firem a zahraničních investorů, např. pokud se v JAR uchází o státní zakázky. Původní koncept této politiky je přitom postupně dopracováván a rozšiřován. Zákon z r. 2003 byl v r. 2011 novelizován: mj. nově zavádí trestní zodpovědnost za podvodné vykazování plnění požadavků B-BBEE, tzv. fronting; dále byly ustaveny tzv. Verifikační agentury a upřesněny požadavky vůči firmám na zahrnování např. informací o demografickém složení zaměstnanců do pravidelných zpráv). Podrobné informace o politice [B-BBEE](#) lze získat na stránkách ministerstva obchodu a průmyslu JAR.

Pro ekonomiku JAR je do značné míry charakteristická dualita mezi tou částí, která vykazuje růst a je zařazena do globální ekonomiky, a „druhou“ („second“) ekonomikou, která je představována nezaměstnaným venkovským černošským obyvatelstvem, žijícím na hranici bída, jejichž jedinými

příjmy jsou převody od rodinných příslušníků zaměstnaných v „základní ekonomice“, případně dary vládních i nevládních institucí. Vláda klade značný důraz na rozvoj této „druhé ekonomiky“, kterou považuje za dědictví kolonialismu a apartheidu. Z těchto důvodů vznikla iniciativa **AsgiSA („Accelerated and Shared Growth Initiative for South Africa“** - Iniciativa urychleného a sdíleného růstu pro Jižní Afriku), která vyžaduje „Accelerate“ (urychlit) tempo růstu HDP a vytvořit „Shared“ (sdílenou) ekonomiku prostřednictvím cílených intervencí do „Second“ (druhé) ekonomiky. AgsiSA by tak měla přispět k postupnému růstu „druhé ekonomiky“ prostřednictvím rozvojových programů černošských komunit na venkově, které by měly přinést pokles chudoby a růst zaměstnanosti původního černošského obyvatelstva. Za překážky, které mohou ovlivnit dosažení cílů, byly označeny fluktuace směnného kurzu randu, vysoké náklady, omezená efektivita a kapacita logistického systému (infrastruktury), nedostatek kvalifikované pracovní síly, bariéry pro vstup do podnikání a limitované konkurenční prostředí (telekomunikace a energetika - odklad demonopolizace trhu), regulační prostředí především ve vztahu k malým a středním podnikům, kapacita státní správy a v neposlední řadě také vysoká kriminalita. S tím úzce souvisejí vytyčené oblasti intervencí v oblastech makroekonomických otázek, intervencí do „druhé ekonomiky“ a dodávek služeb (rozvoj kapacit), infrastrukturních programů, sektorových strategií a kvalifikačních strategií.

Jednou z hlavních překážek je nízká kvalifikace pracovní síly, především v druhé ekonomice. Z tohoto důvodu vznikla v březnu 2006 iniciativa **JIPSA („Joint Initiative on Priority Skills Acquisition“** - Společná iniciativa při získávání prioritních kvalifikací), která se soustřeďuje na získávání prioritních a nedostatečných odborností a určení překážek v procesu získávání kvalifikace. Byl vytvořen fond rozvoje dovedností, do kterého zaměstnavatelé povinně přispívají 1% z celkových mzdových nákladů.

V závěru r. 2011 byl slavnostně představen nový zastřešující strategický dokument, tzv. Národní rozvojový plán: Vize do r. 2030, viz www.npconline.co.za
 Po období vyčleněném na debatu by měl být tento dokument vládou JAR formálně schválen a dále rozpracován do návrhů konkrétní egislativy. Obsahuje 3 logicky navazující části: vizi, diagnostiku a plán aktivit. Celkem 430 stran textu je členěno do 15 kapitol, pokrývajících rozsáhlý katalog témat: demografický vývoj, zajištění sociální ochrany obyvatel (vč. např. návrhu na ustanovení sociálního minima ve výši 418 randů, tj. cca 1000 Kč, přičemž příjmy 39 % obyvatel JAR této úrovně nedosahují, což se má do r. 2030 změnit), dále zkvalitnění zdravotnictví a vzdělávání, zlepšení bezpečnostní situace, inkluzivní rozvoj venkova, potírání korupce, budování efektivních státních institucí a společenská transformace (nation building a stmelování společnosti). Ekonomický rozvoj JAR je spojován zejména s růstem zaměstnanosti a revitalizací infrastruktury.

Stále významnou roli v jihoafrické ekonomice hraje **zemědělství**, které lze rovněž členit na dva sektory - (i) vyspělé, převážně bělošské, farmářství orientované na tržní produkci, a naproti tomu (ii) zaostalá rodinná hospodářství černošských obyvatel. Bílí farmáři vlastní většinu kvalitní půdy. V polovině 2010 ministr pro rozvoj venkova a pozemkovou reformu Gugile Nkwinti oznámil, že významná **pozemková reforma z roku 1994**, v rámci které mělo být do roku 2014 30 % hospodářské půdy (po vykoupení od původních bílých vlastníků) odevzdaných do rukou černých farmářů, úplně ztroskotala a vytyčeného cíle se v žádném případě nepodaří dosáhnout. Do konce roku 2009 se podařilo převést pouze 6 % půdy, drtivá většina z něj je však neobdělaná a farmy nefungují. Často také proto, že stát dluží novým vlastníkům 3,4 mld. ZAR (cca 310 mil. EUR), které jim měli být poskytnuty ve formě grantů na podporu jejich nového podnikání.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/ obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let

Ukazatel	MJ	2006	2007	2008	2009	2010
HDP v běžných cenách	mld USD, PPPs	442,5	480,8	508,9	504,9	524,9
HDP na obyvatele	USD, PPP	9 336	10 049	10 453	10 238	10 498
růst HDP	%	5,6	5,6	3,6	-1,7	2,8
míra inflace	%	3,2	6,2	10,1	7,2	4,1

míra nezaměstnanosti	%	22,1	21,0	22,9	23,9	24,9
průměrný kurz	ZAR/USD	6,77	7,05	8,26	8,47	7,32
parita kupní síly (PPPs)	ZAR/USD	4,00	4,19	4,47	4,75	4,99

Zdroje: OECD Country Statistical Profiles: Key Tables, 2011

Podíl sektorů na HDP uvádějí jihoafrické statistiky od roku 2004 jako podíl přidané hodnoty příslušného odvětví na celkové přidané hodnotě. Míra příspěvku odvětví na HDP tak znamená příspěvek produktivních aktivit. Jako základní dělení sektorů se v ekonomických statistikách a studiích v JAR používá členění na primární (zemědělství, lesnictví a rybolov, důlní a povrchová těžba - těžební průmysl), sekundární (zpracovatelský průmysl, energetika a stavebnictví) a terciální sektor (obchod a stravování, doprava a telekomunikace, bankovní a finanční služby, osobní služby a státní správa).

Podíl sektorů na tvorbě HDP

Podíl odvětví na tvorbě HDP	2006	2007	2008	2009	09/2010
Primární sektor:	9,3	8,8	7,6	7,0	8,8
zemědělství, lesnictví a rybolov	2,2	3,7	2,2	1,9	2,2
těžební průmysl	7,1	5,1	5,4	5,1	7,1
Sekundární sektor:	23,1	22,2	22,4	20	20,2
zpracovatelský průmysl	18,3	17,2	16,0	16,0	16,3
energetika	2,3	2,5	3,4	2,2	2,3
stavebnictví	2,5	2,5	4,1	1,8	1,4
Terciální sektor:	67,6	69	70	73	71
obchod, stravování a ubytování	14,6	14	14,3	14,4	14,6
doprava a telekomunikace	10,5	9,7	10,4	10,5	10,5
bankovní a finanční služby	21,1	25	20,1	20,8	21,1
vládní služby	14,5	16	14,8	15,1	15,1
osobní služby (komunální a ostatní)	5,9	4,3	10,4	12,2	9,7
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroje: SARB Quarterly Bulletin, Stats SA 2010

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Zpracovatelský průmysl je největším odvětvím, pokud se týče celkové hrubé hodnoty výstupu ekonomiky (na rozdíl od podílu na HDP, který se zakládá na přidané hodnotě odvětví, se jedná o hodnotu zboží a služeb, jakož i hodnotu primárních výrobních faktorů jako pracovní síla, kapitál atp.)

Prakticky 3/4 průmyslové výroby je soustředěno do 4 průmyslových oblastí - Gauteng (Johannesburg, Pretoria, Witwatersrand, Vaal), Kapské Město (spolu s Paarlem a Stellenboschem) Durban a okolí (Pietermaritzburg, Pinetown) a Port Elizabeth.

Odvětvím s nejvyšším hodnotovým výstupem je průmysl ocele a zpracování kovů (22,5 % podíl průmyslu celkem), který je významným exportním odvětvím (firmy ISCOR, která patří do globální společnosti Ispat, a COLUMBUS), spolu s průmyslem chemickým a petrochemickým (22,5 % podíl). Třetím nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím je potravinářský průmysl (16,4 % podíl), který byl v roce 2009 největším přispěvatelem růstu zpracovatelského průmyslu s podílem 1,3 %.

Nejrychleji se rozvíjejícím odvětvím je v posledních letech **automobilový průmysl**. Toto odvětví vyrábí nejen pro tuzemský trh, ale především na vývoz. K tomuto úspěšnému vývoji automobilového průmyslu do značné míry dopomohl proexportní program jihoafrické vlády na podporu rozvoje automobilového průmyslu - MIDP (Motor Industry Development Programme), který byl zaveden v roce 1995 a později transformován na [APDP](#) (Automotive Production and Development Programme). Bezcelní dovoz automobilových součástek a komponentů v hodnotě odpovídající objemu vývozu montovaných automobilů nebo náhradních dílů stimulovalo příliv zahraničních investic do země a přilákalo do JAR řadu renomovaných světových výrobců automobilů (Daimler-Chrysler, BMW, Fiat, VW, Toyota, Nissan, Iveco), kteří ze svých jihoafrických závodů vyváží své výrobky nejen do afrických zemí, ale i do ostatních zemí s pravostranným řízením (Jihovýchodní Asie, Austrálie), ale i do USD (především BMW). Podle Národní asociace automobilových výrobců JAR (National Association of Automobile Manufacturers of SA - NAAMSA) vzrostl v roce 2010 prodej nových motorových vozidel (meziroční nárůst o 25,8 %) a za první půlrok se prodalo o 20,7 % více nových aut než tomu bylo vloni. Automobilový průmysl celkově narostl za 1. půlrok 2010 meziročně o 23,9 %.

Z odvětví **zpracovatelského průmyslu** roste také v posledních letech význam průmyslu ITC (informačních a telekomunikačních technologií), farmaceutického, dřevozpracujícího a papírenského průmyslu. V posledních letech značně stagnuje textilní, oděvní, kožedělný a obuvnický průmysl díky zaplavení jihoafrického trhu levným zbožím dováženým z ČR a dalších asijských zemí.

Tradičním a významným odvětvím je **těžební průmysl**, což souvisí se značným nerostným bohatstvím JAR. Těží se zde 45 % nerostů z celkové těžby v Africe a hlavními nalezišti jsou oblasti náhorní plošiny provincií Gauteng, Mpumalanga, Svobodný stát, Severozápadní provincie a Limpopo (dříve Severní provincie).

JAR má největší světové zásoby zlata (35 %), manganu (80 %), platiny (56 %), vanadu (45 %), hliníkových silikátů (37 %). Současně má významná naleziště dalších minerálů a lze říci, že mimo ropy je ze surovinového hlediska soběstačná. Také závislost na dovozu ropy ze zemí Středního východu (Irán, Saudská Arábie) je v poslední době snižována díky nalezení velkých ložisek zemního plynu na jihu země v roce 1985 a v roce 1996 byla postavena a uvedena do provozu první plovoucí plošina na těžbu ropy v zátocě Mossel Bay v provincii Západní Kapsko.

Těžba zlata se podílí na tvorbě HDP 3 % a na celkovém exportu 17 %, přičemž v oboru pracuje 200 tis. horníků a vytěží se ročně cca 450 t. V JAR se dále ročně těží 44 % celkové světové produkce platiny a příbuzných kovů, přičemž téměř celá produkce je určena na export. Těží se na západním pobřeží, a to i formou podmořské těžby (firma De Beers, která v roce 2001 odešla z Johannesburgské burzy a stala se soukromou společností ovládanou holdingem Anglo-American a rodinou Oppenheimerů). JAR je 5. největším producentem a 2. největším vývozcem uhlí na světě. Polovina produkce je zdrojem el. energie (tepelné elektrárny se většinou nalézají hned při uhelných nalezištích) v JAR. JAR je v této souvislosti významným emitorem skleníkových plynů (CO₂).

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví v JAR se na HDP podílí cca 4%. Hlavními zdroji poptávky jsou tvorba fixního kapitálu pro nerezidenční a rezidenční stavby a stavební práce (civilní inženýrství). Po několika letech příznivého vývoje v tomto sektoru, který trval po dobu přípravy JAR na uspořádání mistrovství světa ve fotbale, muselo stavebnictví v JAR čelit problému nadbytečných kapacit. V důsledku recese v následujících letech dosti masivně propouštělo (54 tis. míst v r. 2010). Naděje na zlepšení ukazatelů odvětví jsou spojovány zejména s plány vlády JAR na rozsáhlé investice do infrastruktury a pokračování výstavby nízkonákladného sociálního bydlení.

Významné firmy v sektoru: Murray and Roberts, Stefanutti Stocks, Grinaker-LTA, Group 5, Rainbow Construction, Basil Read a Vela VKE.

Pro podrobnější informace doporučujeme navštívit stránky oborové [asociace Masters Builders](#) a [CESA](#)

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

JAR je významným vývozcem řady zemědělských produktů (ovoce, zelenina, maso, kukuřice). Pro zemědělské účely se využívá 80 % půdního fondu, z čehož je 15 % orná půda a zbytek pastviny. Vzhledem k několika podnebným pásmům se v JAR pěstují jak plodiny tropického, tak subtropického i mírného pásma. Významné plodiny jsou obilniny (zvláště kukuřice), slunečnice, vinná réva, ovoce, zelenina, cukrová třtina, citrusové plody, banány, ananas atd. Ze živočišných produktů to jsou především drůbež, vejce, hovězí a vepřové a skopové maso a také pštrosí maso (80 % světové produkce) a další produkty ze pštrosů (kůže, peří a vejce) a v neposlední řadě vlna.

JAR patří k významným producentům geneticky modifikované bavlny (92%), soji (75%) a žluté kukuřice (50%).

Zemědělská výroba zaznamenala silný růst v r. 2010 v souvislosti s velkou sklizní kukuřice. V důsledku kombinace agresivní vývozní politiky a letošní nižší než očekávané sklizně však JAR současně musí kukuřici dovážet, aby uspokojila domácí poptávku.

V lednu 2002 byly podepsány Dohody o víně a alkoholu s EU, které jsou součástí Dohody o obchodu, rozvoji a spolupráci a které upravují jednak odstraňování značení výrobků vyráběných v JAR názvy port, sherry, grappa a ouzo a jednak zvýšení bezcelní kvóty na dovoz jihoafrických vín do EU.

Významná pozemková reforma z roku 1994, v rámci které mělo být do roku 2014 30 % hospodářské půdy (po vykoupení od původních bílých vlastníků) odevzdaných do rukou černých farmářů, úplně ztroskotala a vytyčeného cíle se v žádném případě nepodaří dosáhnout (dle prohlášení ministra pro rozvoj venkova a pozemkovou reformu Gugile Nkwinti z léta 2010). Do konce roku 2009 se podařilo převést pouze 6 % půdy, drtivá většina z něj je však neobdělaná a farmy nefungují. Často také proto, že stát dluží novým vlastníkům 3,4 mld. ZAR (cca 310 mil. EUR), které jim měli být poskytnuty ve formě grantů na podporu jejich nového podnikání.

Lesní hospodářství nehraje vzhledem ke klimatickým a půdním podmínkám významnou roli. Pro nedostatek přírodních lesů se pěstují umělé lesní porosty, především jehličnany, eukalypty a akácie. 90 % produkce zůstává na domácím trhu a 10 % se vyváží, a to hlavně ve formě výrobků s vyšší přidanou hodnotou (papír, nábytek). Značná část produkovaného dřeva je určena pro spalování v domácnostech (10 mil. m³). Lesy jsou jak v soukromém vlastnictví (firma MONDI - 25 %, firma SAPPI - největší papírenský podnik - 19 %), tak ve státním vlastnictví (podnik SAFCOL - South African Forestry Company Limited). Státní lesy však v posledních letech vláda privatizuje a odprodává soukromým společnostem, především sdružujícím menší vlastníky v rámci projektů BEE. Lesy v KwaZulu-Natal, Východním Kapsku a v provinciích Mpumalanga a Limpopo již byly privatizovány, a to prostřednictvím BEE firem.

Rybolov JAR se podílí na světové produkci cca 1 % a jeho střediskem je západní pobřeží, především Západní Kapsko (cca 90 % úlovků). Všechny druhy rybolovu (hlubinný, komerční i sportovní) podléhají udělování licencí a kvót Ministerstvem životního prostředí a cestovního ruchu. Ve výsočných vodách JAR (3000 km dlouhé, 200 km široké) je vyhlášené moratorium na lov velryb a bílých žraloků.

JAR nesužuje pouze nedostatek el. energie, ale výhledově také čelí chronickému **nedostatku vody**. Obrovské množství vody se však každý den splachuje do kanalizací. Problematika ochrany vodních zdrojů a vodohospodářství se stala prioritou vlády JAR prioritou. 98 % vodních zdrojů v zemi je prý již plně využíváno. Množství dešťových srážek v JAR je téměř 400 mm pod světovým průměrem, který činí 860 mm ročně. Vzhledem ke zvýšené poptávce po vodě a její spotřebě způsobené rozmachem ekonomiky a růstem počtu obyvatel se očekává zhoršování situace (WWF odhaduje, že do roku 2025 bude mít Jižní Afrika 1,7 % vodní deficit). Lepší vodohospodářství, čištění, recyklace a ochrana vody jsou klíčem k řešení problému vodní krize, které v současnosti země čelí.

4.6. Služby

Sektor služeb je velmi silný, především bankovní a finanční služby, které jsou nejvýznamnějším sektorem JAR, co se týče podílu na HDP, který v současné době neustále roste. Dále jsou tradičně silné vládní služby a také obchod, stravování a ubytování.

Finanční sektor je na srovnatelné úrovni se světovým standardem těchto služeb (blíže viz. 5. kapitola).

Cestovní ruch byl do jisté míry ovlivněn zvýšenou kriminalitou v JAR, avšak je snaha jak vládních institucí, tak i soukromopodnikatelských organizací v této oblasti zlepšit image JAR a postupně více atraktivovat JAR pro příliv zahraničních turistů, kteří se v současné době soustřeďují převážně na oblast Kapského Města a okolí, národní parky (především Krugerův) a také na východní pobřeží (Durban, Port Elizabeth). V posledních letech počet turistů přijíždějících do JAR kolísá.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Energetika

Energetika z větší části používá jako primární zdroj uhlí (85 %) vzhledem ke značným zásobám kvalitní suroviny pro výrobu elektřiny a syntetického benzínu. Odhaduje se, že zásoby uhlí vystačí na více než 150 let. JAR je 5. největším světovým producentem uhlí s podílem 5,3 % celkové těžby a současně je po Austrálii druhým největším vývozcem uhlí na světě. Dále jsou primárními zdroji ropa, která se dováží z Íránu, Saudské Arábie a Nigérie, obnovitelné zdroje, jaderné materiály (3 %) a zemní plyn. V budoucnu bude stoupat význam zemního plynu jednak vzhledem k dokončení plynovodu z Mozambiku, který zásobuje především závod na výrobu kapalných paliv ze zemního plynu (firma PetroSA, dříve Mossgas), a jednak rozvoj podmořského naleziště zemního plynu Ihubese u západního pobřeží, které by mělo zásobovat plynem plánované 3 elektrárny. Průzkum ropných nalezišť (prozatím ověřeny zdroje o velikosti 29,4 mil. barelů) provádí firma PetroSA u jižního a západního pobřeží JAR.

S ohledem na omezený výskyt ropy se do značné míry využívají syntetická paliva (36 %) vyráběná firmami Sasol z uhlí a PetroSA (dříve Mossgas) vyrábí kapalná paliva ze zemního plynu. Sasol rozvinul technologii výroby syntetických paliv z uhlí původně používanou v Německu. V současné době jedná o založení společných podniků na výrobu syntetického paliva z uhlí s ČLR a kapalných paliv ze zemního plynu s Íránem. Celková kapacita jihoafrických ropných rafinerií, bez výroby syntetických paliv a kapalných paliv ze zemního plynu, činí 470 tis. barelů denně.

Státní firma [Eskom](#) vyrábí 95 % elektrické energie JAR (zbytek vyrábějí pro vlastní potřebu velké firmy). Značné množství elektřiny tato firma vyváží do Botswany, Lesotha, Mozambiku, Namibie, Svazijska a Zimbabwe. Současně tato firma vlastní a provozuje rozvodný systém v zemi. 92 % elektřiny se vyrábí z uhlí v tepelných elektrárnách, 3 % v jediné jaderné elektrárně v Koebergu a dále Eskom vyrábí elektřinu ve 2 plynových elektrárnách, 2 konvenčních vodních elektrárnách a 2 přečerpávacích vodních elektrárnách. Celkově zdroje Eskomu mají kapacitu 36 tis. MW.

JAR přijala ambiciózní závazky pokud jde o zvýšení podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Příležitost k realizaci projektů mají již prostřednictvím tendrů probíhajících ve třech kolech v letech 2011/2012 dostat nezávislí výrobci (IPP - independent power producers), kteří budou vybráni jako tzv. preferovaní dodavatelé (preferred bidders). Výsledky proběhlého 1. kola je možné nahlédnout např. na stránkách Asociace JAR pro fotovoltaiku - [SAPVIA](#).

JAR je nejvyspělejší africkou zemí v oblasti jaderné energetiky s dlouholetými zkušenostmi s vývojem a výrobou vlastních nukleárních zařízení. Mimo jadernou elektrárnu v Koebergu má ještě k dispozici vývojové jaderné středisko v Pelindabě nedaleko Pretorie. I do budoucna přikládá JAR této formě výroby energie velký význam.

Plánovaný vývoj energetického mixu JAR je odražen v dokumentu [IRP](#) - Integrated Resources Plan z r. 2010, jehož "druhé vydání" [IRP2](#) se připravuje.

Doprava

Dopravní infrastruktura a telekomunikace JAR jsou nejmodernější a nejrozsáhlejší v celé Africe.

Státní podnik Transnet je jihoafrickým hlavním provozovatelem dopravy a přepravy a je holdingovou společností vlastníci např. státní leteckou společností South African Airways (SAA), Spoornet (železniční dopravce), Petronet (přeprava kapalných paliv). Transnet počítá s rozsáhlými investicemi - údržba, modernizace a provoz železniční a námořní infrastruktury, obnova vozového parku, lokomotiv a přístavních terminálů, která částečně již proběhla. V dalším období se počítá rozsáhlými projekty v celkové výši 300 mld randů (viz tisková [zpráva](#)).

Spoornet vlastní 30 600 km železničních tratí a projde v příštích 5 letech důkladnou restrukturalizací, kdy bude snížen počet zaměstnanců o 8 000 na 26 000 a délka tratí bude redukována do roku 2020 na 15 800 km, přičemž bude vládou rozhodnuto, které tratě budou zrušeny a které budou privatizovány.

80 % nákladů v JAR se přepravuje prostřednictvím silniční sítě zahrnující cca 8 500 km státních silnic. V JAR je 148 licencovaných letišť.

Telekomunikace

Telekomunikační služby na pevných linkách provozuje bývalý monopol Telkom, který je od r. 2003 kotovaný na johannesburské burze JSE a je rovněž investorem aktivním ve 38 afrických zemích. Privatizace 30 % Telkomu společnému podniku americké firmy SBC Communications a Telekom Malaysia započala v r. 1997, většinový podíl si však ponechal stát. V r. 2006 pakl začal v JAR platit Zákon o elektronických komunikacích (Electronic Communication Act), který nahradil dřívější Telekomunikační zákon z r. 1996. Tím bylo odvětví částečně liberalizováno a umožněn vstup dalších hráčů na trh. Jedná se především o firmu NEOTEL, jejímž majoritním vlastníkem jsou indické Tata Communications a která poskytuje zákazníkům služby na pevných linkách v 5 velkých městech JAR (Johannesburg, Pretoria, Kapské město, Durban, Port Elisabeth.)

Operátory mobilních sítí jsou 3 firmy - Vodacom (většinový podíl britské Vodafone; investor v Tanzánii, KDR, Mosambiku a Lesothu), MTN (Mobile Telephone Network) a v roce 2001 obdržela licenci firma Cell-C (podíl saúdsko-arabského kapitálu). Mobilní síť je provozována na obou GSM frekvencích (900 i 1800 Mhz). Zákazníci mají možnost nakupovat služby těchto provozovatelů i přes řadu dalších firem (service providers).

Pokud jde o internet, počet uživatelů v JAR překročil 5 mil. v lednu 2010. Roste také podíl rychlého internetu - broadband.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

JAR je příjemcem rozvojové pomoci z vyspělých zemí a z mezinárodních institucí. Největším poskytovatelem rozvojové pomoci je EU a její jednotlivé členské státy (Německo, Irsko atd.)

JAR je také zapojena do programů rozvojové spolupráce Světové banky, Africké rozvojové banky, a to nejen jako příjemce, ale i formou dodávek jihoafrického zboží a služeb v rámci tendrů vypisovaných těmito bankami na dodávky do příslušných projektů v Africe. Tato forma rozvojové spolupráce je využívána jihoafrickými firmami i v rámci projektů financovaných z Evropského rozvojového fondu, na základě Dohody z Cotonou mezi zeměmi EU a ACP, již je také JAR smluvní stranou, i když se na ni nevztahují některá ustanovení. Např. oblast rozvojové pomoci EU vůči JAR je upravena dohodou TDCA mezi EU a JAR.

JAR poskytuje humanitární pomoc jiným africkým zemím (aktuálně např. do [Konžské republiky](#) a zemí [Sahelu](#)) a také využívá humanitární pomoci poskytovanou těmito zeměmi mezinárodními institucemi, jako např. v případě sucha a neúrody, kdy zahraniční donoři nakupují v JAR kukuřici za své peníze a posílají ji do postižených zemí v rámci své humanitární pomoci.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Státní rozpočet v mil. USD					
	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Příjmy	62 285,61	72 908,64	84 779,24	92 221,82	97 422,73
Výdaje	63 133,94	71 241,21	82 044,70	96 373,18	111 903,33
Saldo	-747,88	-1 667,27	-2 769,39	-4 131,36	-14 480,61

Zdroj: SARB Quarterly Bulletin – 12/10

Státní rozpočet 2010–2012 v mld. ZAR		
	2010/2011	2011/2012 odhad
Příjmy	758,4	814,2
Výdaje	885,8	978,8
Saldo	- 127,4	- 164,6
Saldo jako % HDP	- 4,6 %	- 5,5 %

Zdroj: Medium Term Budget Policy Statement 2011, MF JAR

V JAR je rozpočet předkládán Parlamentu ke schválení vždy počátkem roku (únor) a fiskální rok začíná od 1. dubna.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Rok 2010 - Bez ohledu na další růst ekonomické aktivity většiny obchodních partnerů JAR, běžný účet platební bilance zahraničního obchodu se otočil z přebytku v posledním čtvrtletí 2009 ke schodku v 1. čtvrtletí 2010. V souladu se zlepšením podnikatelské a spotřebitelské důvěry v zemi došlo na zač. 2010 ke zvýšení výdajů na zboží vyrobeného v zahraničí, a to po výrazném zvýšení v posledním čtvrtletí 2009. Současně došlo k poklesu objemu vývozu zboží, jež následovalo po silném nárůstu exportu vozidel

a dopravních zařízení v posl. čtvrtletí 2009. V důsledku toho se obchodní bilance JAR vrátila ke schodku ve výši 12,9 miliard randů v 1. čtvrtletí 2010 z přebytku 24,9 miliard randů ve 4. čtvrtletí 2009. Silné hospodářské oživení ve většině rozvíjejících tržních ekonomik spolu s dlouhodobě nízkými úrokovými sazbami v rozvinutých zemích vedlo v 1. čtvrtletí 2010 ke zvýšení finančních toků do rozvíjejících se ekonomik. Do JAR se pohyb kapitálu více než zdvojnásobil z 21,3 miliardy randů ve 4. čtvrtletí 2009 až na 48,6 miliard randů neboli 7,8 procenta HDP v 1. čtvrtletí 2010. Stabilní ekonomické prostředí v zemi a dobře rozvinuté finanční trhy usnadnily další silný příliv kapitálu v 1. čtvrtletí 2010. Naproti tomu toky přímých a jiných investic kapitálu oslabily. V 1. čtvrtletí 2010 se přímé zahraniční investice do JAR dále zmenšovaly, když vnitřní pohyb kapitálu a přímé investice dosáhly 3,7 miliard randů ve srovnání s přílivem 4,0 miliardy randů ve 4. čtvrtletí 2009. Nerezidentní investoři i nadále rozšiřovali své přímé majetkové účasti v jihoafrických investičních společnostech. Zahraniční mateřské společnosti také zvýšily své úvěry jihoafrickým dceřiným společnostem. Zahraniční investoři nadále zvyšovali své podíly jihoafrických majetkových cenných papírů a dluhopisů ve svém portfoliu.

V roce 2011 došlo ke posunu od zpočátku přebytkové obchodní bilance k deficitní ve 4. čtvrtletí, a to vlivem rychlejšího růstu dovozů, tažených silnou domácí poptávkou, nežli růstu vývozu. Výplaty dividend nerezidentům se však ve 4. čtvrtletí snížily poté, co ve 3. čtvrtletí zaznamenaly vysoké úrovně, a částečně tak kompenzovaly saldo běžného účtu platební bilance.

Platební bilance

ZAR mil.	2007	2008	2009	2010	2011
Běžný účet	140551	655759	503656	565860	671220
Účet kapitálových převodů	197	208	216	225	241
Finanční účet	153513	96139	113219	69810	77365
Změny v deviz. rezervách	45996	92677	-24289	-2076	107194

Zdroj: SARB Quarterly Bulletin – 12/11

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Zahraniční zadluženost a dluhová služba (v mld USD)

	2006	2007	2008	2009	2010*
Celkem dluhy v zahraniční měně	35,421	42,041	43,348	46,887	51,387
Dluh denominovaný v ZAR	19,737	19,687	20,790	21,447	21,799
Celkem zahraniční dluh	55,158	32,728	37,138	43,334	46,186
Dluhová služba v %	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: SARB Quarterly Bulletin - 12/10
 - rok 2010 pouze ke konci 9/2010

Ke konci 3. čtvrtletí 2011 dosahovala celková zahraniční zadluženost JAR 107,8 mld. USD, což v relativním vyjádření odpovídalo 25,9% HDP anebo 88% celkových exportních příjmů. Zadluženost mezi červnem 2011 a sledovaným obdobím poprvé od r. 2010 nestoupala, ale naopak poklesla.

Zdroj: SARB Quarterly Bulletin - 3/2012

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

JAR má historicky velmi dobře rozvinutý systém pojišťoven a fondů. Centrální bankou JAR je South African Reserve Bank (SARB), která byla založena v r. 1921. Je akciovou společností, má přes 800 akcionářů a je řízena 14-člennou bankovní radou, z toho guvernéra a tři viceguvernéry jmenuje prezident republiky, další členy vláda a osm členů volí akcionáři z odborníků z oblastí financí a obchodu, průmyslu a zemědělství.

Rovněž v r. 1921 byla zřízena banka na podporu farmářů a zemědělské výroby Land and Agricultural Bank of South Africa. Pro podporu regionálního rozvoje byla v r. 1983 založena vládami JAR a jejich tehdejších formálně „nezávislých“ bantustanů společná bankovní instituce Development Bank of Southern Africa s možností vstupu dalších zemí.

Soukromý bankovní sektor představuje přes padesát bankovních ústavů, včetně 15 poboček zahraničních bank, s některými rozdíly v jejich zaměření, které se postupně stále více stírají. Podle toho se rozlišují čtyři skupiny - „commercial banks“, „merchant banks“, „general banks“ a „discount houses“. Nejrozšířenější skupinu představují tzv. komerční banky (commercial banks). Čtyři finanční společnosti kontrolují většinu bank a téměř 90% aktiv sektoru. Jsou to:

Finanční společnost	Název nejrozšířenější banky	Celkem aktiva mld. USD
ABSA Group Limited (dříve Amalgamated Banks of South Africa)	ABSA Bank Limited	23,545
FirstRand Bank Holdings Limited	FirstRand Bank Limited	22,763
Nedcor Limited	Nedcor Bank Limited	16,845
Standard Bank Investment Corporation Limited	The Standard Bank of South Africa Limited	21,480

Pojišťovnictví tvoří významnou součást finančního trhu v JAR. V druhé polovině 90. let minulého století patřilo 20–25 % celkových aktiv JSE pojišťovacím společnostem, přičemž v současné době to je stále ještě 17 %.

Systém pojištění je rozdělen do dvou druhů - dlouhodobého a krátkodobého pojištění. V sektoru dlouhodobého pojištění (především životní a zdravotní pojištění) existuje 60 pojišťoven; z hlediska tržeb ovládají tento trh ze 62 % dvě univerzální společnosti - Old Mutual a Sanlam. Další 19 % ovládá 5 pojišťoven - Liberty Life/Momentum and Southern, FirstRand, Fedsure Life, Sage Life a Metlife. V sektoru krátkodobého pojištění, kam patří rizika spojená s podnikatelskou činností, provozem motorových vozidel, atd. působí mimo uvedených univerzálních pojišťoven také Mutual and Federal, Santam, Guardian National SA Eagle (sdružené pojištění), Auto and General Hollard (specializovaná pojištění), ABSA a Prefsure (bankovní sektor).

Ve sféře zajištění mají na jihoafrickém trhu nejvýznamnější postavení společnosti Munich Reinsurance, Swiss Reinsurance South Africa a Hollandia Reinsurance.

V roce 2003 byla vypracována politika BEE pro oblast finančních služeb (tzv. charta) upravující posílení ekonomického vlivu původního černošského obyvatelstva, která výrazným způsobem zasáhla do vlastnictví bankovních a finančních institucí.

5.5. Daňový systém

Daňový systém JAR a jednotlivé druhy daní a odvodů (levies) jsou popsány na stránkách jihoafrické daňové a celní správy ([SARS](#).)

Cca 1/3 daňových příjmů státního rozpočtu generují nepřímé daně, hlavně DPH (VAT, s jednotnou sazbou 14%). Jejich hlavním zdrojem je ale daň z příjmu, kterou upravuje Zákon o dani z příjmu (Income Tax Act). Zákon stanovuje daňové sazby a úlevy týkající se vybraných ekonomických aktivit. V letech 1997–2000 prošel jihoafrický daňový systém zásadní změnou z hlediska předmětu daně. Od roku 2000 se tak stal předmětem daně každý příjem jihoafrického rezidenta vytvořený v tuzemsku i v zahraničí

(Residence-based system). Pro daňové účely se jihoafrickým rezidentem rozumí také každá fyzická osoba, která ve třech po sobě následujících letech strávila v JAR více než 549 dní, přičemž minimální počet strávených dní v jednom roce nesmí být menší než 91. Základ daně se vypočítává z hrubého příjmu sníženého o odčitatelné položky nepodléhající zdanění.

Daň z příjmu fyzických osob (Individual Income Tax), platná od 1. 4. 2005 je rozdělena do 6 daňových pásem v závislosti na výšce příjmu. Daň má progresivní charakter a je složena ze dvou částí - paušální a procentuální (vypočítaná ze základu daně). V nejvyšším pásmu (příjem přes 300 000 ZAR ročně) představuje paušál 86 000 ZAR a procentuální sazba je 40 %. Třída do 80 000 ZAR má základní sazbu 18 %, další třídy mají sazbu od 25 do 40 %.

Daň z příjmu právnických osob (Corporate Income Tax) má pro daňové období 2011/2012 stanovenou sazbu 28% (avšak pro malé a střední firmy až od příjmu alespoň 300 tis. ZAR, zatímco příjem v intervalu od necelých 60 tis. ZAR do 300 tis. ZAR je zdaněn sazbou 10% a příjem do 59 750 ZAR sazbou 0%.) Mimoto jsou právnické osoby zdaňovány tzv. druhotnou daní z přerozdělení dividend (Secondary Tax on Companies.) Druhotná daň v konečném důsledku způsobuje, že právnické osoby jsou také zdaňovány progresivním způsobem.

Od 1. 8. 2005 je zaměstnavatel, který vyplácí ročně mzdy vyšší než 500 tis. ZAR, povinen odvádět za všechny fyzické osoby v trvalém zaměstnaneckém poměru tzv. Daň na rozvoj dovedností resp. zvyšování kvalifikace (**Skills Development Levy**), která představuje 1 % z celkových mezd. Zaměstnanci i zaměstnavatelé platí Příspěvky na pojištění nezaměstnanosti (Unemployment Insurance Contributions). Oba, zaměstnanec i zaměstnavatel, platí po 1 % z platu.

Tak jako je omezený okruh domácích výrobků (pivo, víno, lihoviny, tabákové výrobky) zatížen spotřební daní (byla zvýšena od 1. 4. 2005), vybírá se u stejného dováženého zboží dodatečné clo. Dále se vybírá poplatek za pohonné hmoty (Fuel levy) a také u pohonných hmot je vybírán poplatek pro Silniční nehodový fond (Road Accident Fund levy).

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Obchodní bilance za posledních 5 let (v mld USD)

	2006	2007	2008	2009	2010
Vývoz	63,823	72,267	97,438	77,697	81,821
Dovoz	70,073	85,370	113,683	81,813	94,040
Obrat	133,896	157,637	211,121	159,510	175,861
Bilance	-6,250	-13,103	-16,245	-4,116	-12,219

Zdroj: Ministerstvo obchodu a průmyslu JAR (www.thedti.gov.za)

V roce 2011 dosáhl vývoz z JAR hodnoty 694 mld ZAR, dovoz 728,4 mld ZAR, obrat 1 420 mld ZAR a bilance skončila v deficitu - 31,23 mld ZAR.

Veškeré statistické údaje v této kapitole pocházejí ze statistik Ministerstva obchodu a průmyslu JAR, včetně údajů o dovozu a vývozu s ČR (na rozdíl od kapitoly 7, kde jsou uvedeny údaje dle statistik MPO ČR).

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Vývoz JAR

	země	leden 2012
1.	Čína	15,6 %
2.	USA	9,5 %
3.	Japonsko	6,8 %
4.	Nizozemsko	6,4 %
5.	Německo	5,8 %
6.	Velká Británie	5,8 %
7.	Indie	4,0 %
8.	Zambie	2,6 %
9.	Jižní Korea	2,6 %
10.	Švýcarsko	2,5 %
11.	Thajsko	2,5 %
12.	Zimbabwe	2,5 %
13.	Itálie	2,5 %
42.	ČR	0,3 %

Dovoz JAR

	země	leden 2012
1.	Čína	15,6 %
2.	Německo	10,0 %
3.	USA	7,4 %
4.	Indie	6,0 %
5.	Japonsko	4,9 %
6.	Saudská Arábie	4,6 %
7.	Velká Británie	3,6 %
8.	Francie	3,2 %

9.	Jižní Korea	2,9 %
10.	Itálie	2,7 %
32.	ČR	0,6 %

Zdroj: thedti.gov.za

V jihoafrických statistikách je obchod se zeměmi SACU (Namibie, Botswana, Svazijsko a Lesotho) z důvodu celní unie brán jako vnitřní a není tedy uváděn (celní statistiky, statistiky Ministerstva obchodu a průmyslu).

EU jako celek je největším obchodním partnerem i investorem v JAR. Podrobné statistiky lze nalézt na stránkách [Delegace EU](#) v Pretorii i ve statistikách členěných podle jednotlivých světových regionů na stránkách ministerstva obchodu a průmyslu JAR [DTI](#).

Vzájemné obchodní a ekonomické vztahy mezi EU a JAR jsou upraveny především Dohodou o obchodu, rozvoji a spolupráci (Trade, Development and Cooperation Agreement - **TDCA**) - podepsána v Pretorii dne 11. 10. 1999, vstup v platnost dne 1. 5. 2004. Uzavření této dohody a její předběžné provádění (od r. 2000) mělo okamžitý kladný vliv na rozvoj obchodu, když vývoz z JAR se zvýšil v roce 2000 o 35 % a dovoz do JAR o 20 %. TDCA je v obchodně politické oblasti založena na postupném snižování a odstraňování celních sazeb, které se váží na 90,5 % všech zbožových položek obchodovaných mezi JAR a EU. Má asymetrický charakter umožňující rychlejší liberalizaci dovozu jihoafrického zboží do EU. EU se v rámci této dohody zavázala v průběhu 10 let odstranit postupně cla vázaná na 94,9 % položek jihoafrického vývozu do EU, přičemž většina cel již byla odstraněna (do 1.1.2005). Naopak, JAR dle TDCA se zavázala odstranit cla vázaná na 86,3 % dovážených položek z EU během 12 let. Průměrná úroveň dovozních cel do JAR se tak do roku 2012 sníží z 10 % na 5 %, přičemž nejvíce snížena budou cla na průmyslové a zemědělské produkty.

Obě smluvní strany si v rámci této dohody vyhradily právo na vyjmutí specifických komodit z liberalizace. Na straně dovozu EU se jedná o 304 položek celního sazebníku, které představují 3,4 % celkového vývozu z JAR, a naopak JAR vyloučila 120 položek, které představují 10,9 % celkového dovozu do JAR. Na obou stranách patří do tohoto seznamu především zemědělské položky, jako např. hovězí maso, cukr, mléko, máslo, jedlá kukuřice, škroby, ale i specifické hutnické, chemické a textilní výrobky. EU dále specifikovala 44 položek (1,7 % celkového vývozu z JAR), podléhajících režimu částečné liberalizace. Patří sem především řezané květiny, jahody, zavařované ovoce, vybrané druhy ovocných dřusů, víno. Z jihoafrické strany podléhá režimu částečné liberalizace 2011 položek (2,8 % celkového dovozu z EU), jako např. specifické druhy obuvi (postupné snižování cel na konečných 10 až 20 %), vybrané druhy dopravních prostředků (postupné snižování cel na konečných 6 až 11 %), specifické druhy oděvů (postupné snižování cel na konečných 5 až 20 %) a pneumatiky (postupné snižování cel na konečných 10 až 15 %).

Součástí TDCA jsou také **Dohody o vínu a lihovinách** a **Dohoda o rybářství** - podepsány v Paarlui (JAR) dne 28.1.2002. Dohody o vínu a lihovinách, které řeší jednak otázky odstraňování značení výrobků vyráběných v JAR názvy jako port, sherry, grappa a ouzo během 5 let pro vývoz a 12 let pro trh JAR, a jednak zvýšení bezcelní kvóty na dovoz jihoafrického vína ze 32 mil. litrů ročně na 42 mil. litrů.

Dalším významným dokumentem ve vztazích EU a JAR je **Dohoda z Cotonou** mezi EU a jejími členskými zeměmi na jedné straně a zeměmi ACP (Afrika, Karibská oblast a Pacifická oblast) na straně druhé. JAR je smluvní stranou s výhradami, netýkají se jí ustanovení o ekonomické a obchodní spolupráci (pokryté TDCA), ale je jí umožněna účast v jednání společných institucí zřízených podle Dohody. Jihoafrické firmy se rovněž mohou podílet na dodávkách financovaných z Evropského rozvojového fondu.

Negociace mezi EU a uskupením SADC o uzavření Dohody o ekonomickém partnerství (Economic Partnership Agreement - **EPA**), která by v obchodně politické oblasti byla prakticky dohodou o volném obchodu, probíhají pomalu a obtížně. Proces sjednávání EPAs se zpomalil v řadě regionů ACP. V jihoafrickém regionu zůstávají problematické např. otázky přístupu na trh a celních sazeb (kdy vyjednávací pozice ovlivňuje celní unie SACU.)

Významným obchodním a investičním partnerem JAR jsou USA. Vzájemné vztahy jsou prozatím upraveny Rámcovou dohodou o obchodu a investicích. (Od roku 2000 poskytovaly USA některým africkým zemím celní preference na dovoz zboží na americký trh v rámci tzv. „African Growth and Opportunity Act“ (AGOA), který pozbyl platnosti v roce 2008).

V jihoafrických zdrojích bývá za hlavního obchodního partnera někdy označována Čína. Bilaterální obchod obou zemí skutečně předstihl další bilaterální relace (pokud se nebere v úvahu EU jako celek,) z komoditního hlediska v něm však převažuje export surovin z JAR do Číny.

Pro vývoz JAR je velice důležitý trh v rámci subsaharské Afriky, který zaznamenává růst.

Následující obrázky ilustrují výsledky obchodu JAR s jednotlivými regiony světa za období od ledna 2011 do ledna 2012:

zdroj: www.thedti.gov.za

6.3. Komoditní struktura

Komoditní struktura - vývoz 2010 (podle skupin HS 4 v %)

kód	skupina	%
7110	přírodní či kultivované perly, drahokamy, polodrahokamy	11,9%
7108	zlato minerální paliva, oleje a produkty z nich	10,1 %
2701	minerální paliva, oleje a produkty z nich	6,7 %
2601	železná ruda	6,2 %
7202	železo a ocel	6,0 %
8703	motorová vozidla	5,0 %
8421	kotle, stroje a zařízení	2,7 %
2602	manganové rudy a koncentráty a rudy obsahující železo	2,5 %
7102	diamanty	1,9 %

Komoditní struktura - dovoz 2010 (podle skupin HS 4 v %)

kód	skupina	%
2709	minerální paliva, minerální oleje a produkty z nich nukleární reaktory, kotle, stroje a zařízení	13,9 %
9801	příslušenství - komponenty	6,7 %
8703	motorová vozidla elektrické stroje a zařízení	5,0 %
2710	minerální oleje a bituminozní oleje vozidla	4,2 %
8517	telefonní sady vč. mobilních telefonů	3,7 %
8471	optické fotografické, kinematografické aj. přístroje	2,0 %
8708	díly a příslušenství pro motorová vozidla	1,5 %
8443	kopírky	1,3 %

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Převážnou většinu komodit je možno dovážet do JAR volně, pouze na velmi úzkou skupinu je nutno mít dovošní povolení. Dovážené zboží podléhá mimo cla i zaplacení DPH (VAT) ve výši 14 %, což je realizováno také celními orgány při vstupu zboží do země. Dovozece je zodpovědný za všechny celní poplatky i DPH. Při celním odbavení musí dovozece předložit obchodní fakturu, dopravní doklad (Bill of Lading - B/L s neobchodovatelnou kopií), balicí list a příslušný celní formulář - je doporučováno předložit dokumenty 3x. Omezené množství položek zboží vyžaduje předložení dovozního povolení (Import Permit), fytosanitárního nebo veterinárního osvědčení, případně dalšího osvědčení. Při placení musí jihoafrický dovozece předložit své bance obchodní fakturu a dopravní doklad, doklad o lodění, případně doklad o dovozním celním řízení (Bill of Entry).

Celní sazebník JAR uvádí položky zboží, jejichž vývoz je zakázán nebo podléhá licenčnímu řízení. Jsou to zejména strategické materiály, suroviny a některé zemědělské produkty (Commodity Control Board). Celní sazebník rovněž uvádí seznam zboží, jejichž dovoz je do JAR zakázán nebo podléhá schválení, v některých případech jsou stanoveny dovošní kvóty (Consolidated List of Prohibited and Restricted Imports). Podrobné aktuální informace viz stránky daňové a celní správy [SARS](#).

Členstvím ve WTO se JAR zavázala liberalizovat obchodně politický režim a postupně snižovat celní sazby, které se váží na dovoz průmyslových výrobků. Výška dovozních cel byla stanovena takto: 0–10 % na průmyslové prvovýrobky, 10–15 % na komponenty a 15–30 % pro průmyslové výrobky s vysokou mírou přidané hodnoty. Zvláštní režim má snižování celních sazeb u strategických odvětví JAR - automobilového a textilního průmyslu.

Na základě Dohody o zemědělství WTO liberalizovala JAR částečně dovoz zemědělských položek. V současnosti pouze malá část zemědělských produktů podléhá dovoznímu kontrolnímu režimu. Kontrolní režim při dovozu se v současnosti vykonává spíše ze statistických důvodů.

V současné době se JAR prezentuje jako rozvojová země se středně vysokými příjmy (middle-income developmental economy.) Od jejích představitelů lze slyšet argument, že jednání s WTO vedla vláda sestavená za předchozího režimu, která dohodla podmínky vstupu tak, jako kdyby JAR byla ve skutečnosti rozvinutou ekonomikou, nicméně JAR hodlá všem svým závazkům dostát.

Přehled dovozních a vývozních požadavků vydává South African Revenue Service (SARS), Customs and Excise: www.sars.gov.za

6.5. Ochrana domácího trhu

Jihoafrický trh patří mezi nejotevřenější trhy zemí tzv. „emerging markets“, a přesto, jak již zmíněno výše, používal čas od času různá ochranná opatření, jako je prohibitivní clo (viz. automobilový a textilní průmysl), dovošní přírážky či dovošní kvóty a nebo antidumpingové clo.

15. 7. 2003 byla zahájena činnost International Trade Administration Commission ([ITAC](#) - Správní komise pro mezinárodní obchod - dříve Board of Tariffs and Trade), která má za cíl zjednodušení ochrany proti nekalé konkurenci (antidumping, zvláštní opatření na ochranu trhu), urychlení změn celních tarifů požadovaných jihoafrickými podnikateli a zefektivnění činnosti dřívějšího BTT. Je zaměřena na činnosti v rámci celní unie SACU, která vytvoří Tariff Board (Celní rada), jejímiž členy bude ITAC i její partneři z dalších členských zemí SACU.

6.6. Zóny volného obchodu

V obchodně-politickém režimu má JAR uzavřeny tyto preferenční dohody:

- celní unie SACU - Southern African Customs Union (Botswana, JAR, Lesotho, Namibie, Svazijsko) - obchod nepodléhá celnímu odbavení (i ve statistikách není veden jako součást zahraničního obchodu), pouze platbě DPH
- oblast volného obchodu SADC - Southern African Development Community (Členy SADC jsou Angola, Botswana, Demokratická republika Kongo (DRC), Lesotho, Malawi, Mauritius, Mozambik, Namibie, JAR, Seychely, Svazijsko, Tanzanie, Zambie a Zimbabwe) - Dohoda o volném obchodu vstoupila v platnost 1. 9. 2000, avšak pouze mezi 11 členskými zeměmi - bez Angoly, DRC a Seychell. Tato dohoda předpokládá postupné odstraňování dovozních cel, přičemž její naplňování je velmi pomalé
- dohoda o volném obchodu s EU, tzv. Trade, Development and Cooperation Agreement (TDCA)
- obchodní dohoda mezi státy SACU a ESVO (Evropské sdružení volného obchodu, EFTA)
- dohoda o volném obchodu se Zimbabwe

JAR podepsala též rámcovou dohodu (Framework Agreement) o přípravě dohody o volném obchodu s MERCOSUR; a dále má uzavřeny obchodní dohody s řadou zemí (mj. s Indií) a MoU s Čínou.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

V oblasti obchodně ekonomické spolupráce byly sjednány mezi JAR a ČR následující smluvní dokumenty:

- Smíšená smlouva mezi EU a jejími členskými zeměmi na jedné straně a JAR na druhé straně: Dohoda o obchodu, rozvoji a spolupráci (Trade, Development and Cooperation Agreement - TDCA)
- Smíšená smlouva mezi EU a jejími členskými zeměmi na jedné straně a zeměmi ACP vč. JAR na druhé straně: Dohoda z Cotonou; JAR je smluvní stranou s výhradami
- Dohoda o spolupráci v oblasti zemědělství a potravinářského průmyslu (mezirezortní dohoda podepsaná v březnu 1995 a platná od data podpisu)
- Smlouva o zamezení dvojího zdanění (podepsaná v roce 1995, vstoupila v platnost 3. 12. 1997)
- Smlouva o vzájemné ochraně a podpoře investic (podepsaná v roce 1998, vstoupila v platnost 17. 9. 1999)
- Dohoda o vzájemné pomoci v celních otázkách (platnost od 15. 4. 2006)
- Mezivládní dohoda o ekonomické spolupráci (podepsaná 12. 12. 2006)

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let (tis. USD)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vývoz	203 033	312 586	313 344	251 663	406 101	540 791
Dovoz	178 036	235 971	277 550	181 177	273 396	399 906
Obrat	381 069	548 557	590 894	432 840	679 497	940 697
Bilance	24 997	76 615	35 794	70 486	132 705	140 885

Zdroj: statistiky MPO ČR/ČSÚ

Obchodní výměna zaznamenává v posledních letech trvalý a velmi výrazný nárůst. Od počátku 90. let minulého století se obrat vzájemného obchodu mezi ČR a JAR zvýšil prakticky z „nuly“ na více než 590 mil. USD v roce 2008. Obchodní bilance byla podle českých statistik až do roku 2004 pro ČR neustále pasivní, přičemž se dovážely hlavně suroviny a materiály (vlna, chromité písky, ocel a železo) a naopak se vyvážely stroje a zařízení (počítače, elektrické stroje a zařízení). Od r. 2006 přetrvává aktivní bilance vzájemného obchodu. Nárůst obratu v r. 2010 představoval 57% oproti předchozímu roku a v r. 2011 dalších 38% v porovnání s r. 2010 (v USD.)

Existuje rozpor mezi statistikami ČR a JAR, kdy podle jihoafrických statistik je pasivní bilance neustále v neprospěch JAR. Tento problém ve statistikách však existuje i vůči dalším jihoafrickým partnerům, a to i vůči EU. Mimo nepříliš dokonalé shromažďování statistických údajů v JAR hraje v našem případě značnou roli stále ještě velmi rozsáhlý vývoz českého zboží přes třetí země, který má kořeny v dobách apartheidu, kdy nebyl přímý vývoz možný (přesto se do JAR dovážely populární pistole ČZ a lovecké zbraně, motocykly JAWA a další). Např. stále se nepřímo vyváží papír (Velká Británie), skleněné perličky - velmi žádané jihoafrickými partnery (Německo) a další komodity.

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Komoditní struktura českého vývozu v nomenklatuře SITC 2 (v tis. USD)

Kód	Název nomenklatury SITC
75	Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat
78	Silniční vozidla
76	Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku

77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n.
62	Výrobky z pryže, j.n.
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.
71	Stroje a zařízení k výrobě energie
67	Železo a ocel
64	Papír, lepenka a výrobky z nich
69	Kovové výrobky, j.n.

Zdroj: statistiky ČSÚ ČR

Komoditní struktura českého dovozu v nomenklatuře SITC 2 (v tis. USD)

Kód	Název nomenklatury SITC
73	Kovozpracující stroje
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.
26	Textilní vlákna a jejich odpad
05	Zelenina a ovoce
68	Neželezné kovy
26	Textilní vlákna a jejich odpad
67	Železo a ocel
61	Kůže, kožené výrobky, j.n. a vydělané kožky
64	Papír, lepenka a výrobky z nich
78	Silniční vozidla

Zdroj: databáze Zahraniční obchod ČSÚ ČR, www.czso.cz

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

V průběhu apartheidu a v době mezinárodní izolace JAR si země musela vytvořit vlastní průmyslovou základnu pro výrobu prakticky veškerého sortimentu zboží. V důsledku levné pracovní síly bylo vyráběno s nízkými náklady, zato často při neefektivních technologiích.

V současné době je ekonomika otevřena zahraniční konkurenci, zahraniční obchod se podílí na HDP cca 44 %, z toho dovoz cca 22 %. Jak český dovoz, tak vývoz jsou značně diversifikovány, klasický obchod „zboží - platba“ již zřejmě nachází svůj limit. V této klasické výměně zboží tak existují možnosti u komponentů dopravních systémů (zařízení pro železniční dopravu), kde se připravuje restrukturalizace jihoafrických drah Spoornet, rekonstrukce tratí a obnova vozového parku, dále vybavení letišť a letadel (malých dopravních i ultralehkých). Dalšími perspektivními odvětvími jsou automobilový průmysl (dodávky jak osobních, tak nákladních automobilů, obousměrně - dodávky komponentů), strojírenství (obráběcí a tvářecí stroje) zemědělství (dodávky zemědělské techniky) a potravinářský průmysl (obousměrně), spotřební zboží (tradičně sklo a skleněné výrobky, bižuterie, nově hračky ap.). Nově pak velkou perspektivu v horizontu několika let má vývoz technologií a zařízení na výrobu elektrické energie (zejména mobilních generátorů), obnovitelných zdrojů energie, a dále zařízení a technologií do vodních projektů, potravinářského, dřevního a sklářského průmyslu.

Příležitosti pro české exportéry

- těžební sektor - zařízení pro těžbu a přepravu černého uhlí, v neposlední řadě také uplatnění v oblasti dodávek zařízení pro těžbu pevných minerálů ;
- energetika - vláda připravuje značné investice do výstavby nových elektráren a obnovy rozvodných sítí;
- infrastruktura;
- dodávky technologického zařízení;
- dodávky dopravních prostředků (a možnost spolupráce v oblasti letecké přepravy, zejména ultralehká letadla);

- oblast úpravy vody - země netrpí nedostatkem zdrojů, chybí však příslušná infrastruktura a technické prostředky;
- rostoucí klientela pro odběr kvalitnějšího spotřebního zboží.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Z českých firem se ve vývozu v posledním období v teritoriu nejvíce angažují firmy Foxconn CZ, Valeo Autoklimatizace, Siemens Elektromotory, Matsushita Communication, Robert Bosch CR, Barum Continental, Metalimex, Moravia Steel, Bohemia Crystalex. Největšími dovozci jsou Nejdecké česárny vlny, Čerzfrucht, Bosal CR, Efes Praha, Bohringer Ingelheim, JAP Trading.

Vzhledem ke značné vzdálenosti jihoafrického trhu od ČR a jeho relativní neznalosti, nejsou zatím české firmy dostatečně připraveny na vyšší formy spolupráce. Pokud je ZÚ známo, není v zemi finalizován jediný joint-venture, přestože některé pokusy měly slibný začátek. Mezi jihoafrickými podnikatelskými subjekty je spíše zájem o zakládání společných podniků a investice v ČR (z těch velkých: SAB Miller, Mondi Stěti).

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Ekonomický úsek pravidelně vyřizuje dotazy jak českých, tak místních firem ze širokého okruhu sektorů na doporučení vzájemných partnerů ke spolupráci.

České firmy z jihoafrického hlediska mohou představovat alternativu k zavedené "staré" Evropě, zároveň však se zárukou dostatečně "evropské kvality".

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

S ohledem na skutečnost, že JAR nepatří mezi prioritní teritoria ČR pro směřování rozvojové spolupráce, nebyl dosud realizován žádný bilaterální projekt rozvojové spolupráce a ani není navrhován na další roky.

ČR spolupracuje s JAR v rámci programu JIPSA („Joint Initiative on Priority Skills Acquisition“ - Společná iniciativa při získávání prioritních kvalifikací), která se soustřeďuje na získávání prioritních a nedostatkových odborností a určení překážek v procesu získávání kvalifikace.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

7.8.1 Bilance vzájemné výměny služeb

viz. bod 7.8.2

7.8.2 Struktura exportu a importu služeb, nejvíce vyvážené a dovážené služby

Struktura exportu a importu služeb v mil. CZK v roce 2010

položka	Příjmy	Výdaje	Saldo
Služby	311	348	- 37
z toho: Doprava	218	237	- 19
z toho: Ostatní služby	93	110,9	- 18
z toho: Sl. ICT	4,7	81,8	- 77,1

Zdroj: ČNB - statistika Běžného účtu Platební bilance
(pozn. k datu aktualizace nejsou dostupné údaje za celý r. 2011)

7.8.3 České firmy působící v oblasti služeb, vyhodnocení zájmu českých poskytovatelů služeb o teritorium

České firmy, které poskytují služby, působí zejména v oblasti nákladní automobilové dopravy, cestovního ruchu a telekomunikací.

7.8.4 Vyhodnocení poptávky po českých službách

Ekonomickému úseku nejsou známy případy poptávek po českých službách v JAR.

7.8.5 Překážky a bariéry bránící českým poskytovatelům proniknout na trh

Jihoafrický trh je otevřený pro zahraniční investory a oblast služeb není výjimkou. Umělé překážky a bariéry pro uplatnění českých poskytovatelů služeb neexistují. JAR však v současné době připravuje revizi své investiční politiky, kdy pravděpodobně zavede systém screeningu zahraničních investic přicházejících do země. Již v současnosti je třeba v podnikatelských záměrech týkajících se JAR počítat s místními specifiky a podmínkami, danými např. B-BEE legislativou.

7.8.6 Perspektivy českých firem v oblasti služeb

Vzhledem ke geografické vzdálenosti JAR a ČR mají šanci na uplatnění na místním trhu spíše specializované služby a to ve zcela omezeném rozsahu.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Viz bod 8.2

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Jihoafrický trh se svými charakteristikami přibližuje nejvyspělejším zemím světa, ačkoliv druhou stránkou jihoafrické ekonomiky zůstává určitá dualita, která plyne z chudoby a vysoké nezaměstnanosti. Na trhu JAR jsou přítomny všechny nejvýznamnější světové firmy a tato světová konkurence na jedné straně, spolu s čínskou expanzí na druhé straně, určuje mantinely příležitostí pro uplatnění českých firem. Preciznost a solidnost ve vzájemné spolupráci jsou v JAR samozřejmostí. U zboží spotřebního charakteru dává většina firem přednost jednání bezprostředně s výrobcem z důvodu úspory nákladů na prostředníky. U strojírenského zboží je již více využíván distributor s vlastními sklady, který nakupuje na svůj účet a dále prodává menším firmám.

Zahraniční obchodník, hledající obchodní aktivity v JAR, může přijmout některou z následujících strategií:

1. prodej přes svůj exportní úsek - k akvizici a prodeji zboží využije česká firma vlastního personálu k návštěvám JAR, buď v rámci účasti na veletrzích a výstavách, nebo obvyklých pracovních cest;
2. pověří zástupce v JAR k zajištění obchodu - Convention on Agency in the International Sale of Goods přijatá UNIDROIT v Ženevě v roce 1983 byla převzata v roce 1987 do jihoafrického práva. Tato konvence stanoví jednotná pravidla pro mezinárodní obchod prostřednictvím zástupců (agentů);
3. pověří distributora v JAR - v tomto případě neexistují žádná statutární pravidla, která by řídila pověření libovolného distributora k činnosti pro určitou firmu v JAR. Strany mohou volně vstoupit do partnerského vztahu na základě kontraktu, který určí jejich vzájemné vztahy, případnou exkluzivitu ujednání a základnu pro ukončení kontraktu;
4. prodá licenci výrobcem v JAR, aby vyráběl jeho exportní zboží - zahraniční výrobce může libovolně vstoupit do kontaktu ohledně navázání výrobní spolupráce s jihoafrickým výrobcem, který má zájem vyrábět a dodávat licencované zboží. V oblasti ochrany duševního vlastnictví je JAR členem Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), Dohody TRIPS Světové obchodní organizace (WTO) a signatářem většiny světových ujednání o ochraně duševního vlastnictví. Ochranu před zneužitím poskytuje řada jihoafrických zákonů

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Pokud cizinec chce zahájit podnikatelské aktivity a imigrovat do JAR, současná legislativa ([Přistěhovalecký zákon](#) č. 13 z roku 2002 ve znění pozdějších novel) vyžaduje, aby pro získání povolení k podnikání předložil podnikatelský záměr (business plan), v rámci kterého hodlá investovat v JAR jako základní kapitál alespoň 2,5 mil ZAR; zaměstnat alespoň 5 občanů (rezidentů) JAR a splňovat další [podmínky](#). Pokud oblast podnikání spadá do některého z prioritních sektorů (např. ICT, textil, auto- a zpracovatelský průmysl, chemický průmysl a biotechnologie, zpracovávání kovů, nerostů a zemědělských produktů, cestovní ruch nebo rozvoj řemesel) lze požádat o snížení nároku na investovaný základní kapitál.

Pokud hodlá cizinec zaměstnat další cizince, musí prostřednictvím velvyslanectví JAR v ČR požádat o pracovní povolení pro tyto žadatele. Zároveň musí doložit, že na tato místa byla provedena akvizice v JAR (kopie inzerátů nebo zpráva zaměstnavatelské agentury) a že v JAR nejsou vhodní kandidáti. Musí být přiloženy i důkazy o kvalifikaci žadatele. Žádost o pracovní povolení stojí R 1 520,- a tato částka je nevratná. Některé velké zahraniční korporace, např. Siemens, BMW, mají vlastní ujednání s Ministerstvem vnitra JAR, která zjednodušují tento proces.

Zaměstnávání místních sil se řídí jihoafrickými zákony, které jsou z důvodu silné pozice odborů velmi striktní vůči zaměstnavatelům, např. ohledně podmínek ukončení pracovního poměru. Často se propuštění úspěšně odvolávají k arbitráži a žádají odškodné apod.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

JAR má hybridní právní systém, kombinaci práva psaného, kodifikovaného a práva zvykového. Tento systém umožňuje následující právní formy podnikání:

1. **Společnost (Company)** - pravidla pro založení společnosti a její registraci v JAR, jakož i pro registraci kanceláře zahraniční firmy za účelem podnikání v JAR, jsou stanoveny v zákoně „Companies Act“. Původní zákon z r. 1973 byl v r. 2008 nahrazen novým, který vstoupil v platnost 1.5.2011. Zákon rozeznává dvě základní formy společnosti: neziskové (NPC) a zakládané za účelem zisku. Ty druhé se dále dělí na společnosti soukromé (private - Pty Ltd), veřejné (public - Ltd), společnosti s osobním ručením (Personal Liability Companies - Inc) a na státem vlastněné společnosti (SOC Ltd.) Registrace kanceláře zahraniční firmy za účelem podnikání v JAR (registered office of an external company) je povinná v případě, že v JAR vyvíjí aktivity vymezené v sekci 23 zákona, a týká se i neziskových organizací.
2. Uzavřená společnost (Close Corporation - CC) - byla velmi podobná „Company“. Na základě nového zákona není již možné tuto právní formu nově registrovat.
3. **Družstvo** (Cooperative)
4. **Partnerství (Partnership)** - jedná se o obchodní spojení mezi dvěma či více osobami, nebo společnostmi. Neexistuje formální požadavek, který by reguloval utvoření „Partnership“. Může mít alespoň dva, ale ne více než 20 partnerů. Joint-venture je uznán podle jihoafrického práva jako „Partnership“ pro určitý účel nebo transakci. „Partnership“ není zdaněn a tudíž každý partner je zdaňován individuálně. Ačkoliv nejsou dány formality pro vytvoření „Partnership“, je samozřejmě důležité, aby partneři vstoupili do svých práv a závazků na základě dohody, která by určila i jejich podíl v jejich partnerství.
5. Sole trader - samostatný podnikatel.

Při zvažování vhodné formy přítomnosti na trhu a k realizaci podnikatelského záměru v JAR doporučujeme využít právní pomoci místních specializovaných poradenských firem.

Souborové přílohy:

- Companies Act 2008
<http://download.czechtrade.cz/odsi.asp?id=77540> (872kB)

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Vzhledem k vyspělosti jihoafrického trhu jsou propagace, marketing a reklama jedním ze základních předpokladů úspěchu na trhu. V tomto oboru působí řada specializovaných firem a asociací, které jsou schopny poskytovat servis na vysoké profesionální úrovni.

V oblasti reklamy jsou obvyklé jak inzeráty v denících, tak i v odborných časopisech, které jsou vydávány jednotlivými profesními svazy. Dále je možnost inzerce v rámci velkých obchodních komor (Johannesburská, Regionální Kapského Města), které inzeráty zařazují jednak na své webové stránky, tak i do svého časopisu - Business Opportunities nebo Trade Links.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Pokud se česká firma dostane do obchodního sporu s firmou v JAR, je užitečné využít poradenského asistence místní právní kanceláře, která je dobře seznámena s lokálními zvyklostmi a právem. V JAR jsou 2 druhy právních kanceláří - advokáti (Advocates), kteří mohou zastupovat klienta u každého soudu, a právní zástupci (Attorneys), kteří mohou vystupovat u všech nižších soudů JAR a mohou získat právo předstoupit u vrchních soudů. Advokáti jsou sdruženi v „BAR Associations“, právní zástupci v „Law Society of South Africa“, která koordinuje činnost nezávislých právních společností právních zástupců v každé provincii.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Veřejné zakázky jsou oblastí, jejíž úprava v JAR prochází vývojem s ohledem na snahu o tzv. lokalizaci s cílem tvorby pracovních míst a rozvoje kapacit domácího průmyslu, byť při formálním dodržení závazků vůči WTO (JAR však není signatářem Dohody WTO o státních zakázkách - GPA).

Účast na veřejných soutěžích je upravena zákonem „State Tender Board Act“ (1968, ve znění pozdějších novel). Tendry jsou z velké části zveřejňovány prostřednictvím Státní rady pro veřejné soutěže (State Tender Board) ve věstníku State Tender Bulletin, jakož i v některých periodikách. [Věstník](#) je zveřejňován i na internetových stránkách Ministerstva financí. Na této stránce je mimo Bulletinu zveřejněna i příslušná dokumentace pro účast na tendru a seznam výherců jednotlivých tendrů.

V 90 % případů je však časově nemožné tímto způsobem získat kontrakt, protože jsou tendry publikovány s krátkou lhůtou na prezentaci nabídky, což nevytváří dostatečný prostor pro její přípravu. Daleko důležitější je být přítomen na trhu a vhodnými kontakty znát podmínky tendru dávno před jeho vyhlášením. Podstatným faktorem ovlivňujícím účast na výběrových řízeních je i korupce státní správy.

Od 7.12.2011 musí firmy, ucházející se o veřejné zakázky v JAR, předložit platný Certifikát B-BBEE (Broad-Based Black Economic Empowerment), což je vládní program, jehož cílem je poskytnout v minulosti znevýhodněným skupinám obyvatel hospodářské příležitosti, které pro ně byly dříve nedostupné. Certifikát vystavují buď akreditované verifikační agentury nebo zaregistrovaní auditori-držitelé povolení Nezávislé regulační rady auditorů (IRBA). Menší podnikatelské subjekty, jejichž roční tržby nepřevyšují 5 mil. ZAR, se musí prokázat tzv. Certifikátem pro mikro-podniky (Exempted Micro-Enterprise Certificate), který získají od zaregistrovaného auditora nebo účetního. Na [nová pravidla preferenčních veřejných zakázek](#) navazuje seznam sektorů vytipovaných pro tzv. „local procurement“, průběžně doplňovaný podle aktuálních potřeb. Podrobněji viz stránky ministerstva obchodu a průmyslu JAR ([DTI](#))

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Tržní systém v JAR má již dlouhodobou historii, na rozdíl od novodobé historie tohoto systému v ČR. Obchodní etika je na vysoké úrovni. Za příčiny možných problémů v ekonomice je možno označit vývoj inflace, korupci, úroveň firemního managementu, politické vlivy okolních států (situace v Zimbabwe) a také vliv pandemie HIV/AIDS na další rozvoj hospodářství.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematiku ochrany duševního vlastnictví v JAR upravuje celá řada zákonných norem: Patents Act (zák. č. 57/1978 Sb.); Trade Marks Act (zák. č. 194/1993 Sb.) a Design Act (zák. č. 195/1993 Sb.). Výše uvedené zákony upravují zejména registraci patentů, ochranných známek a designu v JAR, a to jak pro občany JAR, tak i pro občany z jiných zemí.

Pro ochranu autorských práv byl přijat v roce 1978 Copyright Act (zák. č. 98/1978 Sb.), který upravuje ochranu autorských práv jak pro jihoafrické autory, tak pro zahraniční autory, jejichž díla jsou publikována, resp. prezentována na území JAR.

Ochranu obchodních značek zboží prodávaného na území JAR upravuje Merchandise Marks Act (zák. č. 17/1941 Sb.). Práva umělců jsou chráněna zákonem Performer's Protection Act (zák. č. 11/1967 Sb.).

JAR přistoupila k mezinárodní dohodě, která byla podepsána v průběhu konání Uruguayského kola GATT, tzv. Dohodě TRIPS (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights).

V oblasti patentového práva existuje mezinárodní dohoda známá jako Patent Cooperation Treaty (PCT) podepsaná ve Washingtonu 19. června 1970. Z důvodu své tehdejší mezinárodní izolace JAR k této dohodě přistoupila až roku 1996 (kdy byl v nové ústavě zakotven článek 231 odst. 2, ve kterém JAR přistupuje k dohodě PCT - zák. č. 108/1996 Ústava).

Poslední změny legislativy upravující problematiku duševního vlastnictví jsou zahrnuty v: „Intellectual Property Laws Amendment Bill, 1997“. [Úplné znění dokumentu](#) zde. Další informace lze v přehledné formě získat na stránkách [CIPC](#).

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Platební styk se uskutečňuje ve volně směnitelných měnách (lze používat jak USD, tak i EUR). Je možno doporučit, aby u exportu zboží spotřebního charakteru byl používán akreditiv, potvrzený renomovanou bankou.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

V období 2010 - 2011 se uskutečnily následující významné výstavy a veletrhy:

- HEAVY WEIGHT EXPO (23. - 26.3. 2010, Pretoria) - těžké nákladní automobily, stroje a stavební a zemědělská technika
- SAITEX (říjen 2010, Johannesburg) - každoroční mezinárodní výstava - především spotřební zboží
- INTERBUILD AFRICA, PLUMBDRAIN AFRICA, WOODPROAFRICA, AIRCON-VENT AFRICA (červenec 2010, Johannesburg) - skupina výstav (jednou za dva roky) - stavební stroje, zařízení a materiály, potřeby pro instalatéry, odvodnění, sanitace, dřevozpracující stroje, zařízení a komponenty, ventilace a chlazení
- AEROSPACE and DEFENCE AFRICA 2010 (21. - 25. 9.2010, Cape Town)
- ELECTRA MINING AFRICA (4. - 8. 10. 2010, Johannesburg) - skupina výstav (jednou za dva roky) - zařízení a stroje pro důlní průmysl, výrobu a rozvod elektřiny, osvětlení, obráběcí a kovozpracující stroje
- MINING INDABA 2011 (7. - 10.2.2011 Cape Town, International Convention Centre) - každoroční veletrh dobývací techniky - v r. 2011 se jej zúčastnilo 10 českých firem a sdružení; akce byla doprovázena četnými prezentacemi, panely a plenárními zasedáními
- ENERGY INADABA 2011 (1. - 3.3.2011, Johannesburg) - světová výstava a konference zaměřená na energetiku
- AUTOMECHANIKA SOUTH AFRICA (9. - 12.3.2011, Johannesburg Expo Centre) - automobilový průmysl
- POWER INDABA SUMMIT 2011 (14. - 16.3.2011) - energetická konference
- ON-SITE POWER WORLD AFRICA (29. - 30.3.2011, Sandton Convention Centre, Johannesburg, Gauteng, South Africa) - největší konference z oblasti energetiky
- POWER and ELECTRICITY WORLD AFRICA (30. - 31.3.2011, Sandton Convention Centre, Johannesburg)
- AGRITECH SOUTH AFRICA 2011 (24. - 27.5.2011, Royal Agricultural Society, KwaZulu-Natal (Durban) - hlavní trade show v oblasti zemědělské techniky
- MEDIATECH AFRICA 2011 (20. - 22.7.2011, Johannesburg) - reklama, media
- MEDIFEST SOUTH AFRICA (7. - 9.6.2011, International Convention Centre, Cape Town) - lékařský a farmaceutický veletrh
- WATERTECH - AFRICA (7. - 9.6.2011, Gallagher Convention Centre, Midrand, Johannesburg) - vodohospodářství (zavlažovací systémy, čističky odpadních vod aj.)
- AFRIWATER (13. - 15.9.2011, Expo Centre Nasrec, Johannesburg) - vodohospodářství

V roce 2012 proběhnou např.:

- WOODEX (22.3.- 24.3. 2012, [Gallagher Convention Centre](#), Midrand) - dřevařský průmysl
- HUNTEX (20.-22.4.2012, Gallagher Convention Centre, Midrand) - lovecké zbraně
- AFRICA HEALTH (9.-11.5.2012, [Expo Centre](#) Nasrec, Johannesburg) - zdravotně zaměřený veletrh

- SAITEX + AFRICA ´s BIG SEVEN: Pan Africa Retail Trade Exhibition Food, Beverage and Merchandise, AgriFood, FoodTech Africa, DrinkTech Africa, Interbake Africa, IFMA Africa, Retail Solutions Africa, FoodBiz Africa (15.7. - 17.7.2012, Gallagher Convention Centre, Midrand)
- INTERBUILD AFRICA (15.8. - 18.8. 2012, Expo Centre Johannesburg) - spotřební a další zboží + potravinářský průmysl od A do Z
- ELECTRA MINING + TRANSPORT EXPO + MACHINE TOOLS (10.9. - 14.9.2012, Expo Centre Johannesburg) - dobývací technika a další
- International Small Business Congress (15.-18.9.2012, [Sandton Convention Centre](#), Johannesburg) - Mezinárodní kongres malých a středních firem se v r. 2012 uskuteční v JAR.

Seznam veletržních akcí v JAR lze získat na webových stránkách Exhibition Association of Southern Africa (EXSA) - www.exsa.co.za

Podrobný seznam nadcházejících veletrhů naleznete také na vládních informačních stránkách o JAR: <http://www.southafrica.info/news/conferences/calendar-exhibitions.htm>

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Investiční politika JAR po skončení apartheidu a vymanění se z mezinárodní izolace vycházela z toho, že rozvoj země je do značné míry závislý na přílivu zahraničního kapitálu. V zájmu podpory přílivu investic JAR uzavřela celkem 47 bilaterálních investičních smluv (vč. s ČR - viz kap. 7.1). V roce 1996 byla Ministerstvem obchodu a průmyslu JAR založena společnost na podporu obchodu a investic "Trade and Investment South Africa" (TISA), která je dnes součástí [ministerstva](#). V jednotlivých provinciích působí [regionální investiční a rozvojové agentury](#).

Mezi základní pobídky přílivu nového kapitálu do výroby a expanzi existujících závodů patřily obvykle daňové prázdny, rychlejší odpisy nákladů na stavby a půdu (10 let) a nákladů na stroje a zařízení (3 roky). Dále byly vytvořeny podpůrné programy pro různá odvětví, např. Program na podporu automobilového průmyslu (Motor Industry Development Program - MIDP) - započítání bezcelního dovozu automobilových součástek a komponentů vůči stejnému objemu vývozu montovaných automobilů nebo náhradních dílů přilákalo řadu světových výrobců automobilů, kteří zde vyrábějí své výrobky v pravostranném provedení (Daimler - Chrysler, BMW, VW, Fiat, Toyota, Nissan, Iveco, Ford).

Na podporu středních, malých a mikro podniků (SMME) byl vytvořen program „Small/Medium Enterprise Development Programme“ (SMEDP) pro firmy investující maximálně 100 mil. ZAR. Další pomoc SMME představují „Small Enterprise Development Agency“ (SEDA) a tzv. „Business Referral and Information Network“ (BRAIN), poskytující zdroje, informace a referenční služby prostřednictvím internetu. Přístup SMME k finančním prostředkům usnadňuje Standard Credit Guarantee Scheme, poskytovaná státní společností na podporu financování KHULA Enterprise Finance Ltd.

V současné době vláda JAR reviduje a doplňuje svou politiku vůči zahraničním investicím ve světle zkušeností učiněných za posledních 20 let. Sledovaným cílem je přitom efektivnější využití zahraničních investic pro potřeby rozvoje země. Podrobněji o této problematice pojednává [článek](#), který je dostupný prostřednictvím portálu Businessinfo.cz. Výsledkem zmíněné revize by měl být koordinovanější přístup v rámci jihoafrické státní správy na základě konkrétních kritérií pro screening investic přicházejících do země, zejména pokud jde o fúze a akvizice. Požadavky na screening by se neměly týkat nových (greenfield) investic.

Investoři do JAR by si měli být vědomi implikací, které má pro jejich záměr systém devizové kontroly JAR ([Exchange Control](#)) a rovněž B-BBEE legislativa (více viz kap. 4 a [specializovaný portál](#) ministerstva obchodu a průmyslu JAR).

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

K nejvýznamnějším investorům v JAR patří firmy z Velké Británie, na kterou dle stavu ke konci r. 2010 připadaly přímé zahraniční investice v celkové hodnotě 504 mld. ZAR (BP, Lonrho Plc, Billiton). Dalšími velkými investory jsou firmy z Nizozemska (178 mld. ZAR), Německa (60,8 mld. ZAR; Daimler-Chrysler, BMW, VW), Švýcarska (46 mld. ZAR; Credit Swiss First Boston, Nestlé, Ciba Ceigy, Movenpick Hotels and Resorts), Francie (9,45 mld. ZAR; Lafarge, Total, Alcatel, Michelin, Rhone Poulenc), Itálie (Aeroporti di Roma, Fiat), Dánsko (AP Moller), Malajsie (17 mld. ZAR), Japonska (19 mld. ZAR; Nissan Diesel, Toyota Motors Corp., Bridgestone, Mitsubishi), Číny (37 mld. ZAR), USA (62,7 mld. ZAR) a Kanady (Placer Dome).

Příliv přímých zahraničních investic v r. 2011 ve srovnání s r. 2010 podstatně vzrostl a dosáhl 42,1 mld. ZAR podle dat jihoafrické centrální banky (ale [v r. 2010 byl nižší](#) než v předchozím roce a dosáhl pouze 9 mld. ZAR). Z hlediska teritoriální struktury pocházela v r. 2011 největší část z Velké Británie a z Číny. Z hlediska odvětvové struktury směřovaly investice především do těžebního průmyslu, do komunikací a do odvětví finančních služeb.

9.3. České investice v teritoriu

Ekonomickému úseku není známo, že by některá česká firma provedla přímou investici do JAR, a JAR ani v českých statistikách investic do zahraniční nefiguruje.

V ČR byli do roku 2009 registrováni 2 velcí jihoafričtí investoři - jednak South African Breweries Ltd., které tehdy od Nomury odkoupily podíl skupiny Plzeňských pivovarů (Prazdroj, Radegast, Velkopopovický kozel), a jednak společnost Mondi Flexibles, která investovala prostřednictvím své rakouské dceřinné společnosti Frantschach do nákupu části papíren ve Štětí, která vyrábí balicí papír (nyní Mondi Flexibles Štětí).

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Ministerstvo obchodu a průmyslu definuje v [Akčním plánu](#) průmyslové politiky JAR následující odvětví jako prioritní:

- **Klastr 1 - nové oblasti zájmu**
- **Klastr 2 - zvýšení a rozšíření existující podpory**
- **Klastr 3 - sektory s dlouhodobým potenciálem**
 - jaderná energetika a výzkum;
 - Nanotechnologie (Advanced materials)
 - Letecký průmysl.

Vláda JAR má rozsáhlé záměry na investice do infrastruktury. Celkem 43 projektů v celkové hodnotě 3,2 bilióny ZAR je v různých fázích rozpracovanosti. V [projevu](#) doprovázejícím prezentaci státního rozpočtu na 2012/13 ministr financí uvedl částku 845 mld ZAR jako již schválenou a rozpočtovanou (z toho cca 300 mld ZAR má směřovat do energetického sektoru a 262 mld ZAR do dopravy a logistiky)

Diskuze v JAR o lepším využití nerostného bohatství země pro její rozvoj se přispěním několika politiků občas stáčí směrem k populistickým heslům (znárodnění), nicméně i v oblasti [těžebního průmyslu](#) lze spíše čekat pragmatičtější kroky.

9.5. Rizika investování v teritoriu

K rizikům pro investory v JAR patří korupce a/nebo nedostatečná kapacita veřejných služeb, dále nedostatek kvalifikovaných pracovníků v některých oborech, problém HIV/AIDS, politické vlivy a také stále vysoká míra obecné kriminality v zemi. K dalším problémům, které firmy v JAR uvádějí jako překážky zdravého rozvoje ve své oblasti podnikání, patří volatilita směnného kurzu, relativně vysoké náklady na kapitál, monopolní tvorba cen v některých oblastech, skokový růst cen elektřiny a nespolehlivá a nákladná infrastruktura (zejm. železnice a přístavy) v důsledku nedostatečných investic do její údržby a modernizace.

Pokud jde o právní rámec pro české investice do JAR, je upraven Smlouvou o vzájemné ochraně a podpoře investic mezi ČR a JAR, která vstoupila v platnost k 17. 9. 1999. Samotné právní prostředí v JAR je na velmi vysoké úrovni a, pokud se zájemce o investici včas seznámí s příslušnými právními předpisy, případně si vyžádá právní expertizu místní právní kanceláře, nehrozí z této strany rizika pro jeho projekt. Samozřejmě je nutností pro českého zájemce o takovou formu spolupráce v průběhu jednání o investičním projektu prověřit svého jihoafrického partnera, co se týče jeho kredibility a platební schopnosti, a to především u menších a nových firem.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Nový kalendářní rok začíná v JAR v ekonomické oblasti vždy velmi rušně, a to díky významnému programu na „podzimním“ zasedání Parlamentu počátkem února přednese svoji zprávu o stavu JAR prezident republiky a koncem února představí návrh rozpočtu na další fiskální rok ministr financí.

Vývoj hlavních center globální ekonomiky a situace kolem Íránu, resp. světových cen na ropu, jsou považovány za důležité determinanty ekonomického vývoje JAR v nadcházejícím roce.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

V r. 2012 lze v JAR v zásadě předpokládat pokračování stávajících trendů.

Ekonomické resorty vlády JAR revidují a zpřesňují některé své instrumenty, např. v oblasti B-BBEE (očekává se revize sektorových kodexů), preferenčních veřejných zakázek (pravděpodobně vyhlášení nových sektorů), průmyslové politiky (nový IPAP) a [zvláštních ekonomických zón](#) či rozvoje rurálních oblastí. Realizují se mj. veřejné zakázky na posílení kapacity JAR v oblasti [obnovitelných zdrojů](#) energie. Vláda JAR by měla v nadcházejícím období zaujmout oficiální stanovisko ke strategii rozvoje do r. 2030 připravené Národní plánovací komisí a případně zahájit přípravu konkrétní legislativy k její implementaci. Také lze očekávat zahájení alespoň některých z ambiciózních plánů v oblasti infrastruktury.

Vzhledem k určité tradici protestů a stávek v JAR je nelze ani v r. 2012 vyloučit, např. u příležitosti plánovaného zavádění mýtného (e-tolling) v některých provinciích, mj. Gauteng.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

1. Dodávky zařízení pro energetiku. Stejně jako železniční doprava se jedná o odvětví jihoafrické ekonomiky, které počítá se značnou obnovou starých zdrojů a výstavbou nových.
2. Výrobky všeobecného strojírenství - obráběcí, tvářecí, tiskařské stroje, armatury.
3. Dodávky ekologických zařízení - čističky a úpravný vody - je možno vidět jako perspektivní obor, je však nutná zvýšená akviziční činnost.
4. Informační a telekomunikační technologie (ICT) - moderní v JAR velmi rozvinutý obor s možnostmi spolupráce na obou stranách.
5. Spotřební zboží